GR.R-N. II/93.

401 C'.

70

Граматікъ
Ромѫнеаскъ ші Немцеаскъ

пентрꙋ

Тінерімеа Націоналъ.

Ѫнтр'ачест' кіп' ѫнтокмітъ

де ꙋн'

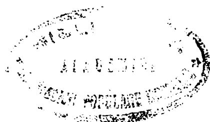
Прієтін' ал' Нації.

Тіпърітъ кꙋ тоатъ келтꙋіалъ Домнііcале

Рꙋдолф Оргідан,

четъцеан' ші негꙋцѣторіꙋ де аічі.

Брашов.

Ѫн Тіпографіа лꙋі Іоан Гътт.

1839.

D 57323

Сїнтакс’. Констрꙋкціе. 1) Пен-
трꙋ Пропосиції. 2) Деприндере
асꙋпр’а аналїсꙋлꙋй логическ’.
Ортографїе.

ПАРТЕА А ДО'А.

Сїнтаксꙋ.

Сінтаксꙋл' есте партеа ачеа а Грамматічії, каре не аратъ релацї'а ші кꙋвіінц'а зічерілор', че аꙋ еле ꙟнтре сіне'шї, ші кꙋм съ ле ашезъм' ꙋна лѫнгъ алт'а, ка съ факъ ꙋн' кꙋвѫнт' дꙋпъ ꙟнсꙋшіріле ші фіреа ꙋнії лімбї.

Кап. I.

1. Сінтаксꙋ ал' Артіколꙋлꙋї челꙋї рꙋмѫнескꙋ.

Кѫнд' Артіколꙋл' рꙋмѫнеск' ꙟнсоцеще пе ꙋн' Сꙋбстантів', де вор' ꙋрма ші алтеле де мъкар-каре неам' ші нꙋмір', ꙟнсъ нꙋмаї ꙟнтр'ꙋн' кас': атꙋнчї требꙋе се 'нсоцеаскъ дѫнсꙋлꙋ пе тоате; кꙋм: Дꙋлчеац'а ші кꙋражꙋл' ꙟнцелепцꙋлꙋї Менторꙋ мъ бꙋкꙋраръ. Міам

ам' кꙋмпърат' ꙋн' бастон', ꙋн' інелꙋ ші о пълъріе.

Ѫнтребꙋінцарea Артіколꙋлꙋї хотърѫтор'.

Кꙋ Артіколꙋл' хотърѫтор' рꙋмѫнескꙋ нꙋ се 'нтрꙋпеазъ ꙋрмътоареле Сꙋбстантіве:

а) Ꙋнеле Сꙋбстантіве, кѫнд' сѫнт' аша де кꙋноскꙋте, кѫт' нꙋ маї аꙋ требꙋінцъ де нічї о хотърѫре, кꙋм: Мъ дꙋк ла бісерікъ, ла школъ, акасъ, ѫн прежмбларе ші ч. л.

б) Сꙋбстантівеле, каре сѫнт' пречедате де врꙋн' Нꙋмер' (афаръ де Нꙋмер. тот' ші амѫндоѝ) орї де врꙋн' Пронꙋме, кꙋм: доѝ оамені: — ачешї школарї.

в) Нꙋмеле проприї де персоане бърбътещї, кꙋм: Деметріе, Іоан', Константін' шчл. (Ф. 45).

г) Сꙋпраскріпцііле ші тітꙋлеле кърцілорꙋ ꙋнеї ѫнвъцътꙋрї, кꙋм: — Граммматікъ, Арітметікъ, Етімолоџіе, Сінтакс, капꙋ ѫнтѫіꙋ шчл.

д) Сꙋбстантівеле: татъ, мꙋмъ, фрате, соръ, бърбат', ꙋнкіꙋ, мътꙋшъ, непот', мошꙋ, кꙋмнат', наш, фін', кꙋскрꙋ,

ѥкрꙋ, кꙋмътрꙋ ші а., кꙟндꙿ капътъ дꙋпъ сіне ші врꙋнꙋлꙿ дін Пронꙋмелє поєсівє: меꙋ, тъꙋ, съꙋ орі меа, та, са ꙟн номінатівꙋлꙿ сінгꙋратікꙿ орі ꙟн касꙋріле дела ѥлꙿ дедꙋсє, кꙋм: татъ меꙋ, мꙋмъ меа, фрате меꙋ.

---

2. Сінтаксꙿ алꙿ Артіколꙋлꙋі нємцєскꙿ.

Дакъ стаꙋ маі мꙋлте Сꙋбстантівє де нꙋмерꙋ сінгꙋрітꙿ ꙟнтрꙋнꙿ неамꙿ ші касꙿ, орі де сꙟнтꙿ ꙟн нꙋмерꙿ ꙟммꙋлцітꙋ ші ꙟн деосебітꙿ неамꙿ, ꙟнсъ нꙋмаі ꙟнтрꙋн касꙿ; атꙋнчі дестꙋлꙿ ѥ съ съ-препꙋє Артіколꙋлꙿ хотърꙟторꙿ нꙋмаі Сꙋбстантівꙋлꙋі челꙋі дꙿꙟнтꙟіꙋ, кꙋм: Die Folgsamkeit, Artigkeit und Dienstfertigkeit sind schöne Eigenschaften. — Die Häuser, Scheunen und Ställe sind abgebrannt.

Дар дакъ Сꙋбстантівеле ачестеа, фіє ші ꙿнтрꙋнꙿ касꙿ, нꙋ се ꙿнвоєск орі ꙟн неамꙿ орі ꙟн нꙋмерꙿ; атꙋнчі треꙋє Артіколꙋлꙿ хотърꙟторꙋ се пречеадъ пъ тоате, кꙋм: Der Gehorsam, der Fleiß und die Artigkeit sind schöne Eigenschaften eines Knaben.

Де сꙟнтꙿ нꙋмаі доъ Сꙋбстантівє ꙟмпреꙋнате кꙋ und, атꙋнчі треꙋє Артіколꙋлꙿ хотъ-

 рꙟ-

рътор' се се-припꙋе фіеще-кърꙋї Сꙋбстантів, кꙋм: Der Vater und der Sohn.

Артіколꙋл' нехотърърторꙋ нꙋ се лась афаръ нічї одатъ, де вор' фі Сꙋбстантівіле дꙋп' олалтъ ꙋрмътоаре ші ън ачел' кас', ачел' нꙋмер' ші ачел' ӷен', кꙋм: Ich habe mir einen Stock, einen Hut und einen Ring gekauft.

Неънтребꙋінцареа Артіколꙋлꙋї хотърътор' немцескꙋ.

Артіколꙋл' хотърътор' немцеск' нꙋ се 'нтребꙋінцеаѕъ ла ꙋрмътоареле Сꙋбстантіве:

а) Ла Нꙋмеле проприї але оаменілор', церілорꙋ ші четъцілор', афаръ дакъ аꙋ 1) ꙋн' Аджектів' лънгъ сінешї, кꙋм: Der weise Salomo; 2) дакъ се-деклінъ кꙋ Артіколꙋлꙋ, кꙋм: Sokrates, des Sokrates ші ч. л.; 3) дакъ се 'нтребꙋінцеаѕъ ка комꙋне, кꙋм: Der Alexander unserer Zeit ist gestorben.

а) Ла ѕічереа Gott, дакъ ънсемнеаѕъ пе ꙋнꙋл Дꙋмнеѕеꙋ адевъратꙋ, кꙋм: Gott sprach; тотꙋшї се ънсоцеще ачеастъ ѕічере кꙋ Артіколꙋл', 1) дакъ ва авеа ꙋн' Аджектівꙋ лънгъ сіне'шї, кꙋм: Der allmächtige Gott; 2) дакъ ънсемнеаѕъ вр'ꙋнꙋл' дін Дꙋмнеѕеії чеї мінчіношї, кꙋм: Der Gott Jupiter шчл.

б)

в) ла нꙋмеле пѫрцілор' лꙋмії, кꙋм: Gegen Norden, gegen Süden шчл.

г) ла апострофе саꙋ адверкꙋрі, кꙋм: Freund verlaß mich nicht! ла сꙋпра-скріпціїле ші тітꙋлеле кѫрцілор', кꙋм: Deutsche Sprachlehre — Erstes Capitel; ла ꙋн Сꙋкстантів' пречедат' де вр'ꙋн' Нꙋмерал' орі Пронꙋме, кꙋм: — Ich habe drei Capitel aus diesem Buche gelesen; ла тітꙋлеле персоанелор' де обще кꙋноскꙋте, кꙋм: Kaiser Ferdinand, Fürst Metternich; ла ꙋн Сꙋкстантів', каре аре ꙟнаінте ші вр'ꙋн' ценітів, кꙋм: des Vaters Segen; ші ꙟн алте ꙟнтѫмплѫрі маі мꙋлте, каре ле ꙟнваць депріндереа.

Кап' II.

СІНТАКСꙊ АЛ' СꙊБСТАНТІВꙊЛꙊІ.

Ꙟнтр'о пропосіціє пот' вені Сꙋкстантівеле ші 'нтр'ꙋн' кас' нꙋмаі, кꙋм:

1) Де се-вор' ꙟмпреꙋна орі деспѫрці прін конжꙋгатівеле: ші, прекꙋм — аша, нꙋ нꙋмаі — чі ші, орі — орі, нічі — нічі шіа., und, oder, sowohl — als auch, entweder — oder, weder — noch, nicht

nur

nur — sondern auch, н'ам гъсіт' нічї пе татъл', нічї пе мꙋм'а, нічї пе фіꙋл' акасъ. — Ich habe weder den Vater, noch die Mutter, noch den Sohn zu Hause angetroffen.

2) Де вор' ꙋрма ші фъръ Конжꙋгатівеле ачестеа редꙋкѫндꙋ-се нꙋмаї тоате ла о персоанъ орї лꙋкрꙋ, саꙋ фъкѫнд' аша нꙋмітъ аппосіціе (адъогаре), кꙋм: Фрателе тъꙋ, офіцірꙋл', не аꙋ черчетат' астъзї. — Дрептꙋріле Ѫмпъратꙋлꙋї, ка а ꙋнꙋї Краіꙋ де Бохемі'а. — Dein Bruder, der Offizier, hat uns heute besucht. — Die Rechte des Kaisers, als Königs von Böhmen.

Ѫнтр'ꙋн' кꙋвѫнт' пот' ста маї мꙋлте Сꙋбстантіве ші ѫн деосебіте касꙋрї, кꙋм: Дъ съракꙋлꙋї о парте дін банії, челї аї ѫн сѫкꙋлец'. — Gib dem Armen einen Theil des Geldes, welches du in dem Säckchen hast.

Сꙋбстантівеле рꙋмѫнещї се 'нтребꙋінцеазъ ꙋне-орї ѫн акꙋсатів' ші ка Адвербꙋрї, арътѫнд' тімп' ла ѫнтребареа: кѫнд?, кꙋм: дімінеац'а, зіоа, сеар'а, ноаптеа шчл.; аші-ждереа се-'нтребꙋінцеазъ ші челе немцещї ѫн ценітів', ка съ арете ка Адвербꙋріле тімп' ла ѫн-

тре-

требарea: кѫнд'? (wan?), орї мод' саȣ кіп', кȣм се-фаче ȣн' лȣкрȣ; п. п. Er arbeitet des Tages, Morgens, Abends, Mittags ꝛc. einmal, zweimal des Jahres; einiger Maßen; ich meines Theils; Hungers sterben ꝛc.

Кап' III.

Сїнтаксȣ ал' Аджектївȣлȣї.

Тот' Аджектївȣл' требȣе сѫ фіе кȣ Сȣбстантівȣл' сѫȣ ѫн ачел' неам', ачел' нȣмер' ші ачел' кас', кȣм: бѫрбатȣл' бȣн', фемееа бȣнѫ, лемнȣл' бȣн'; — Der gute Mann, die gute Frau, das gute Kind.

Ла ȣн Сȣбстантів' се-пот' редȣче маї мȣлте Аджектіве, кȣм: Фрате меȣ є ȣн' ом' бѫтрѫн', ѫналт' ші грос'. — Mein Bruder ist ein alter, langer und dicker Mann.

Ѹн' Аджектівȣ се-поате редȣче ші ла маї мȣлте Сȣбстантіве. Ѫн ѫнтѫмпларea ачеаст'а, фіе Сȣбстантівеле де че џін' орї нȣмер' вор' фі, Аджектівȣл' рȣмѫнеск' нȣмаї одатѫ се пȣне ѫн ѫммȣлціт', ші аша, ка, дакѫ Сȣбстантівеле вор' ѫнсемна лȣкрȣрї ѫнсȣфлеціте, Аджектівȣл' сѫ иа форм'а бѫрбѫтескȣлȣї, кȣм: Ѹн мієлȣшел'

ші

ші о раѣ. ръпіції де лȣпі, сѫ-фѫкȣрѫ жертфѫ ачестор' фіаре, іар дакѫ вор' ꙟнсемна дѫнселе лȣкрȣрі неѫнсȣфлеціте, сѫ іа форм'а челȣі маі апроапе, кȣм: Іарн'а ведем' ші мȣнції ші кѫмпііле акоперіте кȣ ѕѫпадѫ. Аджектівȣл' немцеск' ꙟнсѫ требȣе сѫ 'нсоцеаскѫ пѫ тот' Сȣбстантівȣл', афарѫ нȣмаі де вор' фі тоате ꙟн ꙟммȣлцітȣ ші ꙟнтр'ȣн' неам', кȣм: Ich habe schöne Bücher, Bilder und Kleider.

Аджектівеле іаȣ ші ніше касȣрі атѫт' кȣ Препосіції, кѫт' ші фѫрѫ дѫнселе, прекȣм:

1) Фѫрѫ Препосіції.

а) Ȣнеле, каре чер' ӂенітів', кȣм: пѫрташ' ꙟмпѫрѫції чершті; вреднік' педепсії саȣ де педеапсѫ; — Der Hilfe bedürftig; der Arbeit ungewohnt; аша ші: benöthigt, bewußt, fähig, froh, gewahr, gewiß, gewöhnt, kundig, mächtig, würdig, satt, schuldig ші а.

Ꙟнсемнаре.

Зічеріле немцешті bedürftig, ungewohnt шчл. нȣ сѫнт' пропріе Аджективе, чі Адвербȣрі де кȣалітате; дар' преа-ȣшор' се-пот' форма дін еле ші Аджективе, дакѫ лі се-ва адѫога ла ȣрмѫ e, кȣм der bedürftige шчл.

б)

б) Аатіле, кари чер̆ датів', кум: кредінчос, Ампэратулуї; асемінеа міе; пэртінітор' дрепт'эцііі ші а. ähnlich, getreu, angenehm, bekannt, bequem, beschwerlich, dienlich, erwünscht, gefährlich, geneigt ші а.

в) Уніле немцещї, кари чер' акусатів', ші арэтэ мэсурэ, греутате, вэрстэ, мэріме орї пред', кум: acht Pfund schwer; ein Jahr alt; zwei Ellen lang; sechs Klafter hoch; fünf Gulden werth ші а.

Ансэмнаре.

Ші ла Ромэнї Аджектівул' преднік', кэнду ансемнеазэ пред', чере акусатів', кум: лукрул' ачест'а є преднік' ун фіорін; картеа аст'а є преднікэ ун' галбен"

2) Ку Препосіції.

Іускітор' де чінсте, преднік' де лаудэ, слаб' ла мінте, комплесан' кэтрэ тоцї ші а.; reich an Tugenden, arm an Freuden, schön vom Gesichte, schwarz von Haaren, höflich gegen Jedermann, begierig nach Gelde, tauglich zum Soldaten, empfänglich für gute Lehren ші а.

Аджектівеле се-пот' антребуінца уне-орї ші ка Субстантіве ан ген' бэрбэтеск' орї фемеєск,

кѫнд' адікъ ꙟнсемнеазъ вр'о персоанъ бърбътеа-скъ орі фемеіаскъ, ші стаꙋ ла ꙟнтребареа чіне? кꙋм: Ѫнцелептꙋл тот'д'аꙋна гѫндеще аша: — О тꙋ, орі каре веі фі мꙋрітоаре саꙋ зеіцъ! — Ein Weiser wählet immer die beßten Mittel. — Weinen Sie, lieber Freund! ich weine zugleich. Opfern Sie Ihrer Geliebten die treuesten Klagen. (Gellert ла ꙋн' амік' ал' съꙋ пентрꙋ моартеа соці'і лꙋі.)

Ѫнсемнаре.

Аджектівеле немцещі се 'нтребꙋінцеазъ маі дес' кꙋ Сꙋбстантіве ꙟн ценꙋл' неꙋтрꙋ, каре ꙟн лімб'а рꙋмѫнеаскъ маі доаръ н'аре лок', кꙋм: Das schöne dieses Werkes (фрꙋмсецеа опꙋлꙋі ачестꙋіа).

Дакъ Аджектівꙋл' е рідікат' ꙟн вр'о треаптъ, атꙋнчі зічереа ачееа, каре аратъ обжетꙋл' саꙋ обжетꙋріле, кꙋ каре се-фаче алътꙋрареа (компараці'а) се пꙋне

ла Романі	ла Немці
ꙟн номінатів' ꙟмпреꙋнатъ кꙋ зічереа декѫт', орі ꙟн алт' кас' мꙋлтꙋратік' кꙋ вр'ꙋна дін Препосіціїле: дін, дін-	ꙟн ценітів' фъръ нічі о Препосіціе орі ꙟн алт' кас' мꙋлтꙋратік кꙋ вре ꙋна дін Препосіціїле: aus, unter, von, in, кꙋм: Karl

дінтре, ꙟнтре, кꙋм: Дъ партеа аст'а фрателꙋї тъꙋ, че є маї сілітор' декꙟтꙋ тоцї чеї лалцї школарї; єл' єсте маї блꙟндꙋ дін — дінтре — ꙟнтре тоцї.	Karl ist der fleißigere orï fleißigste seiner Brüder; орї unter — von — aus seinen Brüdern; dieser Mensch ist der reichste des Landes орї im Lande.
	Де є ꙟн дреапт'а а до'а, се 'нтребꙋінцеазъ ші кꙋ als, кꙋм: Der Bach fließt hier mit einem angenehmeren Geräusche, als dort.

Кап' IV.

ѲІНТАКСꙊ АЛ' НꙊМЕРАЛꙊЛꙊЇ.

Кꙟнд' стъ Нꙋмъралꙋл' ꙟнсоцітꙋ кꙋ вр'ꙋн' Ѳꙋбстантів', требꙋе атꙋнчї дꙟнсꙋл' съ съ 'нбоаскъ кꙋ Ѳꙋбстантівꙋл' ꙟн неам', нꙋмер' ші кас', кꙋм: кꙋ амꙟндоъ мꙟніле, пе амꙟндої фраціїї; mit beiden Händen ꝛc.

Дар' дакъ Нꙋмералꙋл' стъ нꙋмаї сінгꙋр, редꙋкꙟндꙋ-се ла ꙋн' Ѳꙋбстантів' антечедент'; атꙋнчї нꙋ поате съ фіе кꙋ єл', де кꙟт ꙟнтр'ꙋн'

ꙋен'

цен' ші ънтр'ун' нумер', іар касула атърнъ де-ла стъпъніреа верболуі, кум: Че ом' є ач — бу ну въд' пъ ніч' унул'. — Was für ein Mensch ist da? — Ich sehe keinen.

Кънд' Нумералеле кардінале, ордінатіве орі нехотърътоаре стау лънгъ вр'ун' Субстантів'; ачесте пентру варіаціе съ-поатъ пуне ші ън алт' кае' мултуратік', ънсоціт' ку вр'уна дін Препосіціііле: дін, дінтре; von, aus, unter, кум: шасе четъцені (орі шасе дін-дінтре четъцені) ъл' петрекуръ; днъсул' есте ал' доілеа емінент' (орі ал' доілеа дін-дінтре еміненці); уніі оамені (орі уніі дінтре оамені) ъмі зіку аша, алціі алтмінтереа. Sechs Bürger (орі sechs von — aus — unter den Bürgern) begleiteten ihn. Аша ші ку ексемплуріле челе-лалте.

Ънсемнаре.

Ън лімб'а немцеаскъ се-маі поате пуне Субстантівул' ші ън ценітівул' мултуратіку фъръ нічі о Препосіціе, кум: Sechs der Bürger begleiteten ihn. Аша ші ку челе-лалте ексемплурі.

Кап' V.

СЇНТАѮСꙊ АЛ' ПРОНꙊМЕЛꙊЇ.

Пронꙋмеле персонале ші посесіве требꙋе сѣ фіе кꙋ Сꙋбстантівꙋл', ꙟн локꙋл' кѣрꙋіа се-пꙋн', тот' д'аꙋна ꙟн ачеа персоанѣ, ачел' џен' (дакѣ є а се-деосебі) ші ачел' нꙋмер', кꙋм: Єл' (Петрꙋ) нꙋ мѣ кꙋноаще нічї пѣ міне, нічї пѣ фрате тѣꙋ. Er (Peter) kennt weder mich, noch deinen Bruder; іар Пронꙋмеле челе-лалте сѣ-чер' а фі нꙋмаї ꙟн ачел' џен' ші ачел' нꙋмер', кꙋм: Копілꙋл', ал' кѣрꙋріа татѣ аре атѫтеа врєднічїї, требꙋе ꙟндоіт' сѣ сѣ педепсеаскѣ, кѫнд' єл нꙋ ꙋрмеазѣ єксемплꙋрілор' ачестꙋї пѣрінте ал' сѣꙋ. — Ваї міе, че н'ам' щіꙋт' прецꙋі пѣрінцїї ꙟн тінереціле меле. — Der Knabe, dessen Vater so viele Verdienste hat, ist doppelt sträflich, da er den Beispielen dieses seines Vaters nicht nachfolget.

Пронꙋмеле, каре се 'нсоцеск' кꙋ Сꙋбстантіве ка Аджектівеле, требꙋе сѣ фіе ꙟн ачел' џен', ачел' нꙋмер' ші ачел' кас' кꙋ дѫнселе, кꙋм: Прінцꙋл' чел' бꙋн' се бꙋкꙋрѣ де феричіреа сꙋп-

пꙋ-

п8шілор' съї. — Der gute Fürst freuet sich über das Glück seiner Unterthanen.

Дакъ доъ орї маї м8лте Ѳ8бстантіве д'8н' кас' ші легате к8 ші орї und, сѫнт' а се 'нсоці к8 Прон8ме посесіве д'о персоанъ, ат8нчї:

ла Ромѫнї

Є дест8л' а да н8маї Ѳ8бстантів8л8ї чел8ї дін 8рмъ Прон8ме посесів' ꙟн цен' ші н8мер' ачест8іа респ8нзътор8, к8м: Нічї о датъ татъ тъ8 н'а8 аж8нс' ла к8раж8л' ші ꙟнцелепч8неата. Ꙟнтоарче-мъ ла татъл' ші патрі'а меа.

ла Џерманї

дест8л' є а да н8маї Ѳ8бстантів8л8ї чел8ї де ꙟнтъї8 Прон8ме посесів, дакъ Ѳ8бстантівеле ачестеа вор' фі де 8н' цен', орї ші де цен8л' бърбътеск' с'а8 не8тр8; ꙟнсъ н8маї ꙟн номінатів8л' сінг8ратік', орї ші де мъкар-каре цен', ꙟнсъ ꙟн н8мер8 м8лт8ратік', к8м: Mein Lehrer und Freund; sein Haus und Hof; Jesus will, daß wir seinen Gesetzen, Lehren und Beispielen folgen.

Прон8меле посесіве; съ8, са, съ8 орї sein, ihr, sein; ат8нчї се 'нтреб8інцеазъ, ка с' арете

посесі'а вр'ꙋнꙋї лꙋкрꙋ, кѫнд' стъ дѫнсꙋл' ꙟн локꙋл' ачеї персоане орї лꙋкрꙋ, че є кіар' сꙋбжетꙋл' препосіції'і, кꙋм: Константін іꙋбеще пе фіꙋ сꙋ (нꙋ пе фіꙋл' лꙋї); Konstantin liebt seinen Sohn. Іар дакъ стъ ꙟн локꙋл' алтеї персоане орї лꙋкрꙋ; атꙋнчї се 'нтребꙋінцеазъ пентрꙋ дѫнсꙋл' Пронꙋмеле: лꙋї, еї, лꙋї орї dessen, deren, dessen, кꙋм: Константін іꙋбеще пе фіꙋл лꙋї (адікъ п'ал' алтꙋіа); Konstantin liebt dessen Sohn.

Пронꙋмеле редꙋкътор', дакъ се-редꙋче ла доъ орї маї мꙋлте Сꙋбстантіве, фіе ачестеа ші ꙟн сінгꙋріт', се-пꙋне тот'деаꙋна ꙟн нꙋмерꙋл' мꙋлтꙋратік', кꙋм: Четатеа нащерії тале ші патрі'а та, каре леаї пъръсіт'; deine Geburtsstadt und dein Vaterland, welche du verlassen hast.

Сꙋплементꙋ ла сінтаксꙋл' Пронꙋмелꙋї рꙋмѫнескꙋ.

Ꙟнкъ ꙟн Етімолоџіе с'аꙋ арътат', къ дативꙋл' ші акꙋсатівꙋл' Пронꙋмелор' персонале челорꙋ сімпле ла Ромѫні сѫнт' де маї мꙋлте фелꙋрї, нꙋ ка ла џермані де ꙋн'фел'; пентрꙋ ачееа де ліпсъ є съ съ ꙟнсемнезе дівірс'а лор' ꙟнтребꙋінцаре, каре есте чеа ꙋрмътоаре:

а) Дативȣріле: мі, ці, і, ні, ві, лі се ꙟнтребȣінцезеазъ спре комплініреа ȣнȣї Вербȣ пасів', кȣм: мі се-кȣвіне; ці се ꙟнщіінцеазъ; і се-спȣне ш. ч. л.

б) Дативȣріле: ꙟмї, ꙟцї, ꙟї, ꙟшї, не, въ, ле, ꙟшї ші акȣсатівеле: мъ, те, се, ꙟл, о, не, въ, се, ꙟї, ле, се 'нтребȣінцеазъ спре кȣмпліниреа ȣнȣї Верб' непасів', че с'афлъ де фацъ ꙟн пропосіціе, кȣм: — Омȣл' сінгȣр' ꙟшї фаче ші бінеле ші ръȣл; Татълȣ мъ ꙟнвацъ бȣн'а кȣвіінцъ.

Ꙟнсемнаре.

Дативȣріле: ꙟмї, ꙟцї, ꙟї, ꙟшї, не, въ, ле, ꙟшї, се ꙟнтребȣінцеазъ спре варіаціе ші ꙟн локȣл' Пронȣмелор посесіве, кънд' сънт' ачестеа а се нсоці кȣ Сȣбстантівеле орї Препосіції, каре аȣ џенетів', кȣм: Аскȣлтъ пъ ꙟнвъцъторȣ'цї; мерџецї ꙟн шкоалъвъ; спȣнеці-въ лекціа; с'аȣ скȣлат' ꙟмпотрівъ'мї; аȣ ешіт' ꙟнаінте'цї.

в) Дативȣріле: міе, ціе, лȣї, еї, сіе, сіе'шї, ноъ, воъ, лор', шіе, шіе'шї ші акȣсатівеле: пе міне, пе тіне, пе ел', пе еа, пе сіне орї сінеʼшї, пе ної, пе вої, пе еї, пе еле, пе сіне орї сіне'шї се 'нтребȣінцеазъ спре комплініреа

ȣнȣї

ȣнȣй верб' атѫт' актів'кѫт' ші пасів', каре нȣ є де фацѫ ꙟн пропосіціе. Аст'а се ꙟнтѫмплѫ ла респȣнсȣрй, ȣнде вербȣл' май кȣ сеамѫ нȣмай се сȣб-ꙟнцелеџе, кȣм: ? Кѫрȣіа дін вой, іȣбіцій мей школарй, с'адȣк' чінстеа д'ȣн май бȣн' патріот. — Міе, ціе, лȣй шчл. Касȣріле ачестеа се 'нтребȣінцеазѫ ȣне-орі спре компленіреа ȣнȣй верб', ші кѫнд' є ачест'а де фацѫ ꙟн пропосіціе, ꙟнсѫ нȣмай спре май маре ꙟнтѫріре а челор' лалте касȣрй де даре ші де пѫрѫ, кȣм — Пе міне мѫ ва ꙟнсѫрчіна; пе тіне те ва ꙟнсȣфлеці шчл.

Кап' VI.

Сінтаксȣ ал' вербȣлȣй.

Конкордареа Сȣбжетȣлȣй кȣ Вербȣл.

Фіещіе-каре верб' требȣе с'аібѫ ȣн' номінатів' саȣ де фацѫ, саȣ сȣбѫнцелес, каре се-ѕіче сȣбжетȣ, ші сѫ сѫ 'нвоіаскѫ кȣ дѫнсȣл' нȣ нȣмай ꙟн персоанѫ, чі ші ꙟн нȣмер', кȣм: Еȣ лȣкрȣ, ші вой нȣ лȣкраці; ich arbeite und ihr arbeitet nicht.

9. 54322

Ꙟнсемнареа I.

Дакъ сȣбжетȣл' ва ꙟнсемна о персоанъ а 2-а маї нобілъ, атȣнчї пентрȣ політікъ сау чінсте съ обічнȣеще де ȣнії ꙟн лімб'а рȣмѫнеаскъ а се-пȣне вербȣл' ші ꙟн персоан'а а 2-а мȣлтȣратікъ, кȣм: Їȣбіте аміче, дацї'мї ажȣтор' (ꙟн лок' де: дъ'мї ажȣтор'); іар ꙟн лімб'а немцеаскъ тотд'аȣна се-пȣне ꙟн персоан'а а 3-а мȣлтȣратікъ, кȣм: Lieber Frennd, helfen Sie mir. Дакъ маї де парте сȣбжетȣл' ва ꙟнсемна о персоанъ а 3-а маї ꙟналтъ, атȣнчї вербȣл' ꙟн лімб'а немцеаскъ се-пȣне іар ꙟн персоан'а а 3-а мȣлтȣратікъ, кȣм: Seine Majestät, der Kaiser, haben dieß befohlen (Мажестатеа са, ꙟмпъратȣл, аȣ дімѫнтат' аст'а).

Ꙟнсемнареа II.

Сȣбжетȣл' ꙟн лімб'а рȣмѫнеаскъ маї кȣ сеамъ нȣмаї се-сȣбꙟнцелеџе, кȣм: Мъ дȣк' ла шкоакъ; іар нȣ ші ꙟн лімб'а немцеаскъ, кȣм: Ich gehe in die Schule (нȣ gehe in die Schule). Сȣбжетȣл' рȣмѫнеск' маї де парте нȣмаї атȣнчї нȣ поате ліпсі дін пропосіціе прін сȣб-ꙟнцелеџере, кѫнд' ар каȣса прін ачіаст'а ꙟндоірі ші не-ꙟнцілеџере ла аȣѕіторї сау четіторї, кȣм: Петрȣ (адікъ нȣ алтȣл) се дȣче ла бісерікъ.

Дакъ вербȣл' се-редȣче ла доо орї маї мȣлте сȣбжетȣрї, атȣнчї се-пȣне дѫнсȣл ꙟн ꙟммȣл-

ціт'

ціт', кȣм: Ксенофон' ші Платон' фȣръ ѫнвъцъчеї аї лȣї Ѳократ'; Xenophon und Platon waren Schüler des Socrates.

Дакъ сȣбжетȣріле ачесте маї мȣлте сѫнт' де діверсе персоане, атȣнчї вербȣл' се-пȣне ѫн персоан'а чеа маї де фрȣнте. Персоанъ маї де фрȣнте є ѫнтѫіа де кѫт' а доа; ші а доа де кѫт' а треіа, кȣм: Єȣ ші тȣ о щім'; тȣ ші сора та нȣ прічепецї д'аст'а німік; ich und du wissen es; du und deine Schwester verstehet nichts davon.

Ѫнсемнаре.

Кѫнд дȣпъ ȣн' сȣбжет' компȣс' ва ȣрма ȣна дін зічеріле: німік', nichts орї alles, атȣнчї вербȣл' се-пȣне ѫн сінгȣріт', кȣм: фрȣмсецеа, вітежі'а, мъріреа, німік' нȣ єсте статорнік'; Schönheit, Tapferkeit, Hoheit, nichts ist standhaft; Ehre, Gesundheit, Zufriedenheit, alles ist verloren.

Ѫнтребȣінцареа модȣрілорȣ.

Ѫнкъ ѫн Єтімолоџіе с'аȣ кȣвѫнтат' деспре модȣрї челе, че аȣ фост' де ліпсъ, ші пентрȣ ачееа ачі нȣ маї ȣрмеазъ алте, де кѫт' ніще ѫнсемнърї, каре аколо нȣ с'аȣ фъкȣт':

а) Пентрꙋ модꙋріле Вербꙋрілор' рꙋмѫнещї.

Їнфінітівꙋл' Вербꙋрілор' рꙋмѫнещї тот'д'аꙋна капѫтѫ ꙟнаінте ші партікꙋл'а а, афарѫ де ва шербі спре компленіреа ꙋнꙋї дін Вербꙋріле: а пꙋтеа, а щі, а воі (дакѫ се 'нтребꙋінцеазѫ ка Верб' аꙋксіліар'), кꙋм: Єꙋ дореск' а мѫ дꙋче ла Віен'а. Ромѫнії, де с'ар' стрѫдꙋі маї таре, ар' пꙋтеа фі маї норочіцї. Мѫне воїꙋ мерџе ші єꙋ ла школа; єꙋ воеск' а чіті акꙋм францозеще (ачі воеск' нꙋ се 'нтребꙋінцеазѫ ка Верб' аꙋксіліарꙋ).

б) Пентрꙋ модꙋріле Вербꙋрілорꙋ немцещї.

Вербꙋріле немцещї се-пꙋн ꙟн модꙋл' конжꙋнктів', кѫнд' лꙋкрареа, пѫтіміреа орї стареа, каре ꙟнсемнеазѫ, сѫнт' ꙟнсоціте кꙋ вр'о ꙟндоіре, пофтіре орї кондіціі, кꙋм: Man sagt mir, er sey in die Kirche gegangen; wärest du doch so fleißig, wie du seyn könntest! rc. — wenn ich nicht so sehr mit dringenden Arbeiten beschäftiget wäre, würde ich meinen Freunden öfter schreiben. Пентрꙋ ачеіа Вербꙋріле він' ꙟн модꙋл' конжꙋнктів' дꙋпѫ ꙋрмѫтоареле:

1)

1) Дꙋпъ Пронꙋмеле орї Адвербꙋріле де ꙟн-доіре саꙋ де'нтребаре, дакъ ачеаст'а нꙋ се-фаче експресе, кꙋм: Ich wünschte sehr zu wissen, wer dieses gethan habe; ich weiß nicht, wie er heiße.

2) Дꙋпъ Конжꙋгатівеле д'асемѫнаре: als ob, als wenn, кꙋм: Er stellet sich, als wenn er noch so arm wäre.

3) Дꙋпъ Вербꙋріле, каре ꙟнсемнеазъ рꙋгаре (Bitten), демѫндаре (Befehlen), сфътꙋіре (Rathen), доженіре (Ermahnen), воіре (Wollen), пофтіре (Wünschen), пъреpe (Scheinen), токміре саꙋ конвоіре (Bedingen); кѫчї прін ачестеа с'аратъ резꙋлтатꙋл' тот д'аꙋна кꙋ ꙟндоіалъ, кꙋм: Ich habe deinen Vater gebeten, daß er dir ein neues Kleid machen lasse (нꙋ läßt).

Конжꙋнктівꙋл Вербꙋрілор' немцешї се'нтребꙋінцеазъ адесеорї прін періфрас', дакъ адікъ Вербꙋл' капітал' се мꙋтъ дін конжꙋнктів', ꙟн інфінітів ші ꙟн локꙋл се-пꙋне ꙋнꙋл' дін Вербꙋріле несъвѫршіте: sollen, können, mögen, dürfen, wollen; кꙋм: Gott hat befohlen, daß der Mensch seinen Nächsten lieben solle (ꙟн лок' де liebe).

Інфінітівꙋл Вербꙋрілор' немцешї се'нтребꙋін-

цеазъ

цеаӡъ спре компліні́реа ꙋнꙋї верб' несъвършіт' фъръ орї кꙋ партікꙋл'а zu саꙋ um zu, кꙋм:

а) Фъръ партікꙋла се 'нтребꙋінцеазъ:

1) Дꙋпъ вербꙋріле: dürfen, können, lassen, mögen, müssen, sollen, wolleu, heißen (а демѫнда саꙋ порꙋнчі), helfen, lehren, lernen, hören, sehen, fühlen.

2. Ѫн ꙋнеле фрасꙋрї, каре ле 'нвацъ обічеїꙋл, кꙋм: Ich fahre spazieren; ich lege mich schlafen; das nenne ich arbeiten.

б) Кꙋ партікꙋл'а zu се'нтребꙋінцеазъ:

1) Дꙋпъ вербꙋріле: anfangen, aufhören, befehlen, bitten, drohen, ermahnen, rathen, denken, hoffen, sich bemühen, sich bestreben ш. а.

2) Дꙋпъ Сꙋбстантівеле, каре се 'нсоцеск' кꙋ ѫнтребареа: was für ein? (че фел?) ші респꙋндем' кꙋ вербꙋл', кꙋм: Die Kunst zu schreiben. — Was für eine Kunst? — zu schreibeu.

3) Дꙋпъ Адвербꙋріле де кꙋалітате, каре се'н соцеск' кꙋ ѫнтребареа: wozu? (ла че?), ші респꙋндем' кꙋ вербꙋл', кꙋм: Es ist hart zu beißen. — Wozu ist es hart? — zu beißen.

в)

в) Кꙋ um zu се 'нтребꙋінцеазъ:

Кънд' стъ ꙟн локꙋл' лꙋї damit (ка съ), ші аратъ адікъ сфършіт' с'аꙋ скоп', кꙋм: Ich komme her, um mit Ihnen zu sprechen; um uns zu erlösen war Jesus Christus in die Welt gekommen. Партікꙋл'а um се-ші єксмітъ ꙋнеорї, ші маї кꙋ сеамъ, кънд стъ інфінітівꙋл' дꙋпъ хотърѫторꙋл'. іар нꙋ ꙟнантеї, кꙋм: Ich komme her,, mit Ihnen zu sprechen.

ꙟнтребꙋінцареа тімпꙋрілорꙋ.

Презентꙋл' Арътъторꙋлꙋї се 'нтребꙋінцеазъ, кънд' воім' се арътъм', к'акꙋм орї тотд'аꙋна се 'нтъмплъ чева кꙋ хотъръре, кꙋм: Єꙋ черчетез' шкоаа'а рꙋмънеаскъ; Дꙋмнезеꙋ єсте а-тот'-пꙋтернік'; ich besuche die walachische Schule; Gott ist allmächtig.

Темпꙋл' ачест'а се-маї ꙟнтребꙋінцеазъ ші ꙟн локꙋл' алтор'а, кꙋм:

1) ꙟн локꙋл' трекꙋтꙋлꙋї, ка съ арете челе трекꙋте маї вії ші де фацъ, кꙋм:

Ам' възꙋт', възꙋт', стъпѫне, п'ал тъꙋ
фіꙋ непорочіт',
Търѫт' де ка'і; пе каре а са мѫнъ аї
хръніт':

Вєще

Воещє ѥл' съ'ꙟ опреаскъ; дар ꙟї спері ал' съȣ глас' шчл.

Ich gehe gestern spazieren, da begegnet mir ein Armer. Der spricht mich um ein Almosen an, und indem ich in meine Tasche greife, um ihm etwas zu geben, merke ich, daß ich den Geldbeutel verloren habe; кȣм ші: Ihr höret es ja, daß er nicht will.

2) Ꙟн локȣл' віітореȣлȣї, ка съ фіє нещінє ꙟнкредінцат', къ кȣ бȣнъ сеам'а се ва ꙟнтѫмпла, кȣм: Акȣм віȣ; мѫнє плєк' ла Віен'а; jetzt komme ich; morgen reise ich nach Wien ab. Ich komme, wenn es irgend möglich ist, morgen zu dir.

Несъвѫршітȣлȣ аратъ о лȣкраре ꙟнчепȣтъ ꙟнсъ несъвѫршітъ ꙟн реляціє кътръ о алтъ ꙟнтѫмпларе, трекȣтъ, кȣм: Еȣ ꙟнвъцам', кѫнд ꙟнтръ дѫнсȣл' ꙟн касъ; ich lernte, als er in das Zimmer trat.

Ачест' тімп' се-маї ꙟнтребȣінцеазъ:

1) Ꙟн повестірї, арътѫнд о ꙟнтѫмпларе трекȣтъ, че ціnȣ маї мȣлт тімп', фъръ нічї о реляціє, кȣм: Омȣл' маї ꙟнтѫїȣ, ка сѫлбатік', съ рътъчіа прін пȣстіï, мѫнка ачеа, че натȣр'а ꙟї ꙟнлесніа фъръ ꙟнгріжіреа лȣї; се

'м-

'мерѫка кꙋ піелеа докітоачелорꙋ шчл. Ѫнтр'о грѫдінѫ ста ꙋн' смокін', каре ѫн тоцї анії ера плін де фоі, ѫнсѫ нічї одатѫ нꙋ родіа. In einem Garten stand ein Feigenbaum, der alle Jahre voller Blätter war, aber nie Früchte trug.

Ла Ромѫнї.

2) Ѫн лок' де трекꙋт' ал пофтіторꙋлꙋї, кѫнд ва авіа ѫнаінте 'шї ꙋнꙋл' дін Конжꙋгавівеле: де, орї дакѫ, кꙋм: Де ѫнвѫцам немцеще, ера маї біне (ѫн лок' де: аш' фі ѫмвѫцат немцеще).

Ѳѫвѫршітꙋл дефініт' аратѫ о фаптѫ сѫвѫршітѫ де кꙋрѫнд', кꙋм: се - ашеѕѫ ші школа рꙋмѫнеаскѫ.

Ачест' тімп' се 'нтребꙋінцеаѕѫ ші спре а історі-

Ла Цермані.

2) Ѫн лок' де сѫвѫршіт', кꙋм: Ich sah ihn fallen, lief hinzu und fand ihn todt. (Ѫл вѫѕꙋїꙋ кѫѕѫнд', фꙋџіїꙋ ѫнтр' аколо ші'л афлѫїꙋ морт'.)

Ѳѫвѫршітꙋл' се 'нтребꙋінцеаѕѫ, кѫнд' сѫнтем' волнічї а арѫта олꙋкраре іспрѫвітѫ, кꙋм: Freund, es hat sieben geschlagen. (Амічє, аꙋ вѫтꙋт' шеапте.) Die von Ihnen durch den Fuhrmann Juon Frimie aus Zeiden an mich ge=

рісі, кѫчї арàтѫ лѹкрѹ-ріле маї апроапе, ші се-нѹмеще пентрѹ аст'а ші історік', кѹм: Дѹ-мнезеѹ фѫкѹ лѹмеа дін німікѹ; ашезѫ пе омѹл' ꙟн лѫкашѹл' ферічіріїї, ші 'ї дете леџї.

Сѫвѫршітѹлѹ недефініт' арàтѫ ѹн трекѹт' сѫвѫршіт', ꙟнсѫ фѫрѫ а фі хотѫрѫт' кѫнд', кѹм: ам' сѫвѫршіт', че 'мї аї дат'.

gesandten vier Ballen Baumwollegarn habe ich erhalten. (Челе патрѹ теанкѹрї кѹ торт де бѹмбак', каре мі ле аї тріміс' прін кѫрѫѹшѹл' Їон Їрімие дін Котлеа, ле ам пріиміт.)

Сѫвѫршітѹл' недефініт' ла Ромѫнї с'аѹ сѫвѫршітѹл' арѫтѫторѹлѹї ла Џерманї се 'нтребѹінцеазѫ ші ꙟн лок' де віітор', кѫнд' воім' сѫ'л' арѫтѫм' маї кѹ репезічѹне, кѹм: Дескріе ачеастѫ епістолѫ; дар' дескріс' о-аї одатѫ? Schreib diesen Brief ab; hast du ihn aber einmal abgeschrieben.

Маї-мѹлт-декѫт-сѫвѫршітѹл арàтѫ ѹн трекѹт' маї ꙟнаінте де алтѹл', каре есте асеменеа трекѹт', кѹм. Мѫнкасем', кѫнд'

аї

аї трімic сѫ мѫ кемї; Ich hatte gespeiset. als Sie mich rufen ließen.

— Віiторȣл' арат̃ѫ, кѫ ȣн' лȣкрȣ ва фі с'аȣ̆ се-ва фаче ꙟнтрȣ'н тімп', каре ꙟнкѫ н'аȣ̆ веніт', кȣм: Ачеастѫ історіе воїȣ четі ші еȣ; Diese Geschichte werde ich auch lesen.

Віітор-трекȣтȣл' аратѫ о фаптѫ віітоаре (каре поате фі ꙟнсѫ ші ꙟнчепȣтѫ) ка трекȣтѫ, кȣм: Дȣ-те, каȣтѫ пѫ фрате меȣ, ші дȣпѫ че'л' веї фі гѫсіт', зі'ї сѫ віе ꙟнкоачї; geh', suche meinen Bruder und nachdem du ihn gefunden haben wirst, sag' ihm, er soll her kommen.

Ꙟнсемнаре.

Тімпȣл' ачест'а се 'нтребȣінцеазѫ ла Ромѫні ші ꙟн лок' де трекȣт' ал' сȣпȣсȣлȣї, кȣм: Нȣ кред', кѫ ва фі ꙟнтрепрінс' томна джнсȣл' ȣн' аст' фел' де лȣкрȣ (ꙟн лок' де: Нȣ кред', сѫ фі ꙟнтрепрінс' шчл.)

Пресентȣл пофтіторȣлȣї ла Ромѫні саȣ несѫвѫршітȣл' конжȣнктівȣлȣї ла Цермані аратѫ пофтіре, кондіціе орї ꙟндоіре де сѫвѫршіреа ȣнеї фапте ꙟн тімпȣл' пресент' орї віітор', кȣм: ! Ах, де ар ажȣнџе ші Ромѫнеї о датѫ ꙟнфлоаре. Де н'аш фі

аша

аша таре окꙋпат', аш' скріе амічілор' меї маї адес. — Де ар' контрібꙋі ромжнії дін Ардеал', каре сжнт ка ла 1.200.000, ла оллалтъ спре міжлоаче атінгътоаре де кꙋлтꙋра лор' нꙋмаї кжте 1 кр. арџ. пе ан'; ар' пꙋтеа авеа неамꙋл' рꙋмжнеск дін Ардеал' ѧн тот' анꙋл' кжте ꙋн' капітал' де В.В.ф. 50.000, ші ѧн 20 де ані де ꙋн' міліон. Ам аꙋѕіт', к'ар' воі съ 'нвеце рꙋмжнеще. — Wärest du doch so fleißig, wie du seyn könntest! ꝛc. Wenn ich nicht so sehr beschäftiget wäre, würde ich meinen Freunden öfter schreiben. Ich habe gedacht, er würde so heißen.

Трекꙋтꙋл пофтіторꙋлꙋї ла Ромжнї саꙋ м. м. д. съвжршітꙋл' конжꙋнктівꙋлꙋї ла Џерманї арать пофтіре, кондіціе саꙋ ѧндоіре де съвжршіреа ꙋнеї фапте ѧн тімпꙋл' трекꙋт', кꙋм: ! Ах д'аї фі ꙋрмат' макар' атꙋнчї сфатꙋлꙋї меꙋ. Дакъ ар' фі ѧнтребꙋінцат' фрате тъꙋ тімпꙋл' тінереуелор' сале маї біне, акꙋм н'ар фі ѧн старееа асть тікълоась. Ѧмї ѕісе амікꙋ 'мї, къ ар' фі фост' ла тіне, ші нꙋ те ар' фі гъсіт' акась. Ach, hättest du

wenigstens dann meinem Rathe gefolget. Wenn dein Bruder seine Jugendzeit besser angewendet hätte, jetzt würde er nicht in diesem elenden Stande seyn. Mein Freund sagte mir, er wäre bei dir gewesen, er hätte dich aber nicht zu Hause getroffen.

Пресентꙋлꙋ сꙋпꙋсꙋлꙋї ла Ромѫні саꙋ пресентꙋл конжꙋнктівꙋлꙋї ла Цермані аратъ нꙋ нꙋмаї ꙟндоіре, чі ші пофтіре де вр'о фаптъ, че есте съ съ съвѫршаскъ ꙟн тімпꙋл' презент', кꙋм: ! Нꙋ щіе, че съ факъ. ! Дꙋмнезеꙋ съ те ціе. Ich weiß nicht, wie er heiße. Daß der Himmel uns gnädig sey! rc.

Ꙟнсемнаре.

Пресентꙋл' сꙋпꙋсꙋлꙋї ла Ромѫні се-поате ꙟнтрекꙋінца тот'д'аꙋна ші ꙟн лок' де демѫндътор', кꙋм: Съ стаї, съ меаргъ, съ ꙟнвеце шчл., орї ꙟн лок де інфінітів' спре компліні́реа ꙋнꙋї верб' несъвѫршіт, кꙋм: Нꙋ пот' съ чітеск' ші съ скріꙋ шчл.

Трекꙋтꙋл' сꙋпꙋсꙋлꙋї ла Ромѫні саꙋ съвѫршітꙋл' конжꙋнктівꙋлꙋї ла Цермані аратъ о ꙟндоіре де о фаптъ, че ера съ съ съвѫршаскъ ꙟн тімпꙋл' трекꙋт', кꙋм: Зік', къ съ фіе плоат' ꙟн ноаптеа аст'а; man sagt, es habe diese Nacht geregnet.

Ꙟн-

Ансемнаре.

Трекꙋтꙋл' сꙋппꙋсꙋлꙋї ла Ромжнї аратъ ші дожеиіре пентрꙋ о фаптъ, че ар' фі требꙋіт' съ ісъ съвжршаскъ ꙟн тімпꙋл' трекꙋт', кꙋм: Съ нꙋ фіе шеꙁꙋт' акасъ; съ фі мерс ші ел'.

Рекціе (рецере) а Веребꙋрілорꙋ.

Ꙋнеле Веребꙋрї чер', ка Сꙋбстантівеле, каре ле шербеск' спре компліціре, съ съ-пꙋе тотд'аꙋна ꙟн ніще касꙋрї хотържте, ші атꙋнчї зічем', къ ачеле Вербꙋрї рег' саꙋ стъпжнеск' (regieren) ніще касꙋрї. Дін ачестеа рег':

1) Номінатівꙋ.

а) Вербꙋріле: а фі, а еші, а ремжнеа, а се-пъреа ſeyn, werden, bleiben, heißen (а се-нꙋмі), ſcheinen, каре апої кꙋ сꙋбжектꙋл' аꙋ доо номінатівꙋрї, кꙋм: Ел есте чел' маї скꙋмп' ал' меꙋ амік; er iſt mein theuerſter Freund; ſein älteſter Bruder heißt Karl.

б) Вербꙋріле пасіве формате дін: а нꙋмі, а кема, а зіче, а фаче, а наще, heißen орї nennen, ſchelten, ſchimpfen, taufen, кꙋм: Еꙋ м'ам' нъскꙋт' Ромжн'. Джнсꙋл' съ-

сѫ-нꙋмі де тоцї ꙋн' ѧншелѫтор'.
Er wurde von Allen ein Betrüger genannt.

2) Џенітів'.

а) Ніще верб8рї речіпроче ла ѧнтребареа: а кꙋї? де чіне? орї wessen? кꙋм: а сѫ ѧмпѫрцѫші сѫнтелор' таіне; а 'шї адꙋче амінте д' ꙋн' лꙋкрꙋ. Sich eines Menschen erbarmen; sich des Lachens enthalten; sich der Gelegenheit bedienen; sich einer Sache erinnern; sich seines Fehlers schämen ш. а. Џенітівꙋріле дела челе маї мꙋлте дін верб8ріле ачестеа се-пот' пꙋне ші ѧн алт' кас', пречедат' де вр'о Препосіціе, кꙋм: Sich über einen Menschen erbarmen; sich vom Lachen enthalten; sich an eine Sache erinnern.

б) Верб8ріле: bedürfen, erwähnen, gedenken, pflegen (а ѧнгріжі, schonen, spotten, кꙋм: Ich bedarf des Geldes шчл. Тотꙋшї ꙋнеле верб8рї дінтр'ачестеа чер ѧн локꙋл' џенітівꙋлꙋї ші пе акꙋсатівꙋл' фѫрѫ Препосіціе, кꙋм: Ich bedarf das Geld орї ші кꙋ Препосіціе, кꙋм: Ich gedenke an dich; er spottet über mich.

в) Верб8ріле: а ѧнвреднічі, anklagen, berauben, beschuldigen, entblößen, entladen, entlassen,

ſen, entſetzen, entledigen, überführen, über-
zeugen, überheben ш. а.; ꙟнсъ чер' џенітів'
де лꙋкрꙋ, ші акꙋсатів' де персоанъ, кꙋм:
Ꙟнвренднічеще-мъ ꙋнꙋї респꙋнс'.
Einen des Diebſtahles anklagen. Тотꙋшї
челе маї мꙋлте ші дін верберіле ачестеа
пꙋн' џенітівꙋл де лꙋкрꙋ ші ꙟн алт' кас'
кꙋ вр'о Препосіціе, кꙋм: anklagen кꙋ we-
gen; entblößen, entledigen, überführen
кꙋ von.

3) Дативꙋ.

а) Мꙋлте верберї трансітіве, каре пъ лъньгъ
акꙋсатівꙋл' де лꙋкрꙋ чер' ші датів' де пер-
соанъ, кꙋм: а демъндa, а адꙋче, а
ꙟнщіінца, а плъті, а історісі, а
кончеде (ꙟнгъдꙋі), а креде, а зіче,
а тріміте ш. а. м., кꙋм: befehlen, brin-
gen, berichten, bezahlen, erzählen, geſtat-
ten, glauben, ſagen, ſchicken, verweigern,
verurſachen ш. а. м., кꙋм: Ам' трімис'
астъзї фрателꙋї меꙋ о скріcoаре.
Ich habe heute meinem Bruder einen Brief
geſchickt.

б) Ніще верберї нетрансітіве, каре рег' нꙋмаї
датів' де персоанъ, кꙋм: а мꙋлцъмі, а
шер-

шєрєі, а ꙋрма, а сємжна, а лꙋміна ш. а.; ausweichen, begegnen, danken, dienen, drohen, folgen, gleichen, trotzen, leuchten, rathen, schmeicheln, winken ш. а. Ꙋ воіꙋ сх ꙋрмєз' сфатꙋлꙋї тхꙋ. Ich will deinem Rathe folgen.

в) Ніщє Вєрбꙋрї ꙋніпєрсоналє, кꙋм: сх-парє, сх кꙋвінє ш. а. Es ahndet, beliebt, scheint, grauet, schwindelt, träumet, däucht, gebricht, gedeihet, eckelt, genügt ш. а. кꙋм: Мі сх-парє. Es scheint mir.

4) Акꙋсатівꙋ.

а) Тоатє Вєрбꙋріле трансітівє ші чєлє маї мꙋлтє рєчіпрочє, кꙋм: Каꙋт' картєа; мх рꙋшінєз. Ich suche das Buch; ich schäme mich.

Ѫнсємнарєа I.

Вєрбꙋріле трансітівє: а нꙋмі; а кєма; а ботєза, а ѫнвхца, heißen саꙋ nennen, schelten, schimpfen, betiteln, taufen, lehren. чєр' доѣ акꙋсатівє, ꙋнꙋл' ла ѫнтрєбарєа: пх чінє? саꙋ wen?, ші алтꙋл' ла ѫнтрєбарєа: чє? саꙋ was?, кꙋм: Фратє тхꙋ мх нꙋмєщє ѫншєлхтор'; dein Bruder nennt mich einen Betrüger.

Ѫнсємнарєа II.

Акꙋсатівєлє, карє сє-рєг' дє Вєрбꙋріле рꙋмжнєщї, тот'д'аꙋна маї капхтх Прєпосіцї'а пх (прє

саȣ пе) ꙟнаінте'шї, кѫнд', дак' ар' ліпсі ачеаст'а, нȣ с'ар' пȣтеа кȣноаще, каре дін персоанеле саȣ лȣкрȣріле, че с'афлъ ꙟнтр'ȣн кȣвѫнт', лȣкреазъ орї пътімеще, кȣм: ꙟн пропосіці'а: Кѫнеле аȣ мȣшкат' поркȣл, нȣ пот'щі; чіне аȣ мȣшкат'; іар ꙟн кȣвѫнтȣл' — Кѫнеле аȣ мȣшкат' пъ поркȣл', щіȣ ші чіне лȣкреазъ, ші чіне пътімеще. Дар дакъ се-поате фаче дешкілініреа ачеаст'а деспре лȣкрареа саȣ пътіміреа персоанелор' орї а лȣкрȣрілор нȣмаї пріn ажȣторȣл' натȣріі, атȣнчї препосіці'а пъ ка нетребȣінчоасъ съ-ексмітъ, кȣм: Џеорџе 'ці' аȣ адȣс' картеа; къчї щіȣ, къ картеа нȣ поате адȣче пъ Џеорџе.

б) Мȣлте вербȣрї ȣніперсонале немцещї, кȣм: Es ärgert mich, es gereuet mich.

в) Вербȣріле, каре се 'нсоцеск' кȣ вр'ȣна дін ꙟнтребъріле: кѫнд'? кѫт'? кѫт' де лȣнг'? кѫт' де мȣлт'? кѫт' де лат'? кѫт' де грос'? кѫт' де департе? wann? wie lange? wie viel? wie breit? wie dick? wie weit? кȣм: Віне сѫмбътъ; ам' ащептат доо оре; картеа костъ ȣн' фіорін'; Брашовȣл есітȣат' о сȣтъ доозечї ші шасе де мілȣрї де парте де Віен'а ш. а. Er kommt Samstag; ich habe schon zwei Stunden

den

den gewartet; das Buch kostet einen Gul-
den; Hadersdorf liegt eine Meile weit
von Wien ш. а.

5 Аблатівȣ.

а) Тоате Вербȣріле пасіве, кȣм: Фрате тъȣ се-лаȣдъ (саȣ: є лъȣдат') де тоці оаменії.

б) Тоате Вербȣріле челе-лалте, каре се 'нсоцеск' кȣ вр'ȣна дін ꙟтребъріле: дела чіне? де чіне? саȣ де че?, кȣм: Нȣмаї єрї ам маї пріімит' о єпістолъ дела пърінцїї меї. Єȣ кȣџет' мȣлте де тіне. Пентрȣ че фȣџї де ꙟвъцъторȣл?

Мȣтареа пропосіціілорȣ дін форм'а активъ ꙟн чеа пасівъ ші д'ꙟмпотрівъ.

Пропосіці'а се-поате мȣта дін форм'а активъ ꙟн чеа пасівъ, дакъ номінатівȣл' ла Ромъні се-ва пȣне ꙟн аблатів' кȣ Препосіці'а де, іар ла Џермані ꙟн датів' кȣ Препосіці'а von, акȣсатівȣл' ꙟн номінатів', ші Вербȣл дін актів' се-ва фаче пасів' д'ачеа персоанъ ші ачел' нȣмер' кȣ ноȣл сȣбжект, кȣм: Ꙟвъцъторȣл ꙟмї чін-

сті єрї картеа ачеаста пентру пурт-тареа меа чеа бунъ (акт.) — Картеа ачеаст'а мі се-чінесті єрї де ънвъцъ-торул' пентру пуртареа меа чеа бунъ (пас.). Der Lehrer schenkte mir gestern dieses Buch wegen meiner guten Aufführung (актів). — Dieses Buch wurde mir gestern vom Lehrer wegen meiner guten Aufführung geschenkt (пас.)

Ънсемнаре.

Дакъ съ афлъ ън вр'о пропосіціе немцеаскъ зічереа man субжет', атунчї зічереа ачеаст'а, фіінд къ н'аре маї мулт' де кът' касул номінатів', съ-ласъ ън пропосіціа пасівъ афаръ, кум: Man lobte den Schüler (акт. — ші Der Schüler wurde gelobt (пас.) Дар дакъ ліпсеще ън пропосіціа активъ немцеаскъ обжі-тул', атунчї ла мутареа єї ън пропосіціе пасівъ съ-на де субжет' es, кум: Man hat geschrieben (акт.) — ші: Es ist geschrieben worden (пас.) Ла Ромънї ачесте ънтъмплърї н'ау лок'.

Пропосіці'а дін форм'а пасівъ ън чеа активъ се-мутъ, дакъ аблатівул' ла Ромънї, сау да-тівул' ла Цермані, пречедате де Препосіціїле: де ші von; се-пун' ън номінатів', номінатівул' ън акусатів' ші верб'ул' дін форм'а пасівъ ън чеа активъ д'ун нумер' ші д'о персоанъ куноуа

су-

сȣбжектȣ, кȣм: Картеа с'аȣ пердȣт де міне (пас.) — ші: Еȣ ам пердȣт картеа (акт.) Das Buch ist von mir verloren worden (пас.) — ші: Ich habe das Buch verloren (акт.)

Кап' VII

СЇНТАКС' АЛ' ПАРТЇЧЇПЇȢЛȢЇ.

Партічіпіȣл' ꙟсоцеще нȣ нȣмаї сȣбжіте чі ші комплініріĭ, кȣм: Петрȣ пътімінд 'шĭ аȣ адȣс амінте деаст'а. Кȣ неспȣсъ бȣкȣріе пріімійȣ епістол'а та. Ein seinen Fehler bereuender Knabe verdienet Verzeihung. Nach gewonnener Schlacht konnte die Hauptstadt leicht genommen werden.

Партічіпіȣл', кѫнд ꙟсоцеще вр'ȣн' сȣбжет, се-редȣче тот' д'аȣна ла вербȣл', кȣ каре стъ ачест'а ꙟн конкордаре, кȣм: Ціінд Акест' счептрȣл' съȣ чел' деаȣр' ꙟн мѫнъ, жȣдека попоареле, ші се гътеа де о жертфъ маре. Тот' попорȣл' апріне де мѫніе стрігъ. Ein schlecht gedüngter Acker kann keine reichliche Ernte geben.

ꙟсемнаре.

Ла Ромѫні Партічіпіȣл поате ꙟсоці ȣне-орĭ пъ вр'ȣн сȣбжет', ші фъръ а се-редȣче ла вр'ȣн

верб'

вера', ын каре ынтымпларе апої се-нꙋмеще Партічіпіꙋ абсолꙋтꙋ, кꙋм: Дꙋкынд-ꙋ-мъ єꙋ ла бісерікъ, єл мерџеа ла шкоалъ.

Партічіпіꙋл' кꙋ Сꙋбстантівꙋл', пъ каре 'л' ынсоцеще саꙋ ка сꙋбжект' саꙋ ка компліні́ре, требꙋ- съ съ конкордезе ка Аджектівꙋл' ын џен', нꙋмер' ші кас', кꙋм: лъꙋдатꙋл' бърбат', лъꙋдат'а фемее, лъꙋдатꙋп' лемн. Der lobende oder gelobte Mann; die lobende oder gelobte Frau; das lobeude oder gelobte Kind.

Партічіпіꙋл аре доо тімпꙋрї пресент' ші трекꙋт. Тімп' трекꙋт' аꙋ тоате верберіле, іар пресент' нꙋмаї верберіле немцещї челе пасіве н'аꙋ, пентрꙋ каре ачест тімп' ла Немцї нічї нꙋ 'нсемнеазъ вр'о датъ пътіміре ка ын лімб'а рꙋмынеаскъ.

Тімпꙋл' пресінт' се 'нтребꙋінцеазъ:

1 Όпре оміс'а (лъсаре афаръ) Конжꙋнктівелор де тімп', кꙋм: Възынд' воїꙋ да хотърыре, адікъ: кынд' саꙋ дꙋпъ че воїꙋ ведеа. — Bei einbrechender Nacht kamen wir in unserer Vaterstadt an, адікъ: als die Nacht hereinbrach ꝛc.

2) Όпре оміс'а Конжꙋгатівелор' де каꙋсъ, кꙋм: Неаскꙋлтынд' ші несꙋппꙋїндꙋ-се

аꙋ

аꙋ пътіміт', адікъ: фіінд' къ н'аꙋ аскꙋлтат' ші нꙋ с'аꙋ сꙋпꙋс. — Durch den so lange anhaltendən Regen wurden wir gehindert, die Reise fortzusetzen, адікъ: weil der Regen so lange anhielt ꝛc.

3) Ѻпре аръта́реа міжлокꙋлꙋї саꙋ кіпꙋлꙋї, кꙋм: Чітінд' кърцї мꙋлте не фачем ꙟнвъцацї. Ꙋршіїй дін Полоні'а сълтѫнд' ꙟшї къщігъ пѫнеа са. Der Verbrecher flehte zitternd und bebend seinen Richter. Singend und pfeifend ging er davon.

Ла Ромѫні.

4) Ѻпре омісі'а Конжꙋнктівелор де кондіціе саꙋ іпотес', кꙋм: Ꙋрмеазъ адеверꙋлꙋї, лꙋкреазъ дрептатеа; къчї абътѫндꙋ-те веї грешї, адікъ: де те веї абате шчл.

Ла Ꙉермані.

4) Ѻпре омісі'а Пронꙋмелорꙋ редꙋкътоаре, кꙋм: Der sich bestrebende Schüler ist lobenswürdig, адікъ: der Schüler, der sich bestrebt ꝛc.

Іар тімпꙋл' трекꙋт' ал Партічіпіꙋлꙋї се ꙟнтребꙋінцеазъ:

1)

1) Опре формареа Унор' тімпУрї компУсе, ꙟн каре ꙟнтꙟмпларе нУ ꙟнсемнеазъ пътіміре, чі лУкраре, ші ніч? нУ се-сУппУне връУней мУтърї, кУм: аї лъУдат' тУ, ші аці лъУдат' вої шчл., ich habe gelobt, und wir haben gelobt.

2) Опре омісі'а ПронУмелор' редУкътоаре, Унде аратъ пътіміре, кУм: Ам възУт' ші еУ пе педепсітУл' ꙟнвъцъчелУ, адікъ: пе ꙟнвъцъчелУл', че се-педепсі. Ich sah auch den bestraften Schüler, адікъ: den Schüler, der bestraft wurde.

Ꙟнсемнареа І.

Тімпул' ачест'а се 'нтребУінцеазъ ла Ромꙟні ші спре формареа тімпУрілор' КонжУгърії пасіве кУ ВербУл' аУксіліар а фі, сУппУіндУ-се мУтърії де нУмер' ка Аджектівеле, ші конкордꙟндУ-се кУ сУбжетУл' нУ нУмаї ꙟн пєрсоанъ ші нУмер', чі ші ꙟн ген', кУм: Ел' есте лъУдат', ші еа есте лъУдатъ; еї сꙟнт лъУдаці, ші еле сꙟнт' лъУдате.

Ꙟнсемнареа ІІ.

Тімпул' ачест'а се-маї ꙟнтребУінцеазъ ла Ромꙟні ші ꙟн лок' де інфінітів', ꙟнсъ кУ пУцінъ оаре-каре деосебіре; къчї кꙟте о датъ есте актів', ꙗр алтъ датъ пасів', ші нічї

де

де кꙋм трекꙋт', кꙋм: кондеїꙋ бꙋн' де скріс', адікъ: бꙋн' де а скіе; — ом' вреднік' де іꙋбіт', адікъ: вреднік де а се-іꙋбі.

Кап' VIII.

СІНТАКС' АЛ' АДВЕРБꙋЛꙋЇ.

Адвербꙋл' де тъгъдꙋіре нꙋ требꙋе съ съ-стремꙋте дін локꙋ'шї нꙋмаї аша, къчї атꙋнчї ꙟндатъ 'шї поате мꙋта проприꙋл' ꙟнцелес', кꙋм: Нꙋ 'мї є слобод' а фаче аст'а, адікъ аш' воі с'о фак', дар' нꙋ 'мї є слобод', ашіждереа ші: 'Мї є слобод' а нꙋ фаче аст'а, адікъ н'аш' вое съ о фак', ші 'мї є слобод' а нꙋ о фаче. Es ist mir nicht erlaubt dies zu machen, ші: Es ist mir erlaubt dies nicht zu machen.

Афаръ де аст'а ла ꙟнтребꙋінцареа Адвербꙋ-рілор' де тъгъдꙋіре требꙋе съ ѩ нещіне сеам'а біне; къчї томна ꙟн контръ сꙟнт Ромѫніі кꙋ Џерманії деспре ꙟнтребꙋінцареа лор'. Ꙟн о пропосіціе негатівъ афаръ д'о зічере де тъгъдꙋіре поате вені ші алт'а ла Ромѫнї фъръ скімбареа ꙟнцелесꙋлꙋї, ѩр ла Немцї нꙋ: къчї ла ачещіа мінтенї фак' ꙟн лок де тъгъдꙋіре о афірмаре (ꙟн-

(ↄнтърірє), кꙋм: Єꙋ нꙋ въд' пъ німінєа. Ich sehe Keinen, (нꙋ Ich sehe Keinen nicht).

Адверкꙋріле де кꙋалітате рег' тот' ачеле казꙋрї, каре ші Аджектівеле, кꙋм: асемінеа міе; der Hilfe bedürftig, meinem Bruder ähnlich, ein Jahr alt шчл

Ↄнсемнарєа Ї.

Адверкꙋл' рꙋмѫнеск' маї спре маї маре ↄнтърірє ↄнсоцеще ꙋне-ор ші пе Адверкꙋл' ↄнкъ, кꙋм: Маї сокотеще-те ↄнкъ.

Ↄнсемнарєа Ї̈Ї.

Адверкꙋл' рꙋмѫнеск' нꙋмаї требꙋе съ съ-деосібеаскъ де Адверкꙋріле нꙋ ші маї, кꙋм: Нꙋмаї єꙋ віꙋ, ші: Нꙋ маї віꙋ, (нꙋ: Нꙋмаї віꙋ.

Кап' IX.

Сінтакс' ал' Препосіції.

Дакъ се-ціне о Пропосіціе де маї мꙋлте Сꙋкстантіве але ꙋнꙋї кꙋвѫнт' (пропосіції), легате саꙋ ші нелегате кꙋ вр'ꙋна дін Конжꙋгатівеле: ші, саꙋ, аꙋ, орї, und, oder; атꙋнчї поате Препосіці'а ачеаста се се-препꙋне орї фіеще-кърꙋіа

дін

дін Оѵбстантіве орї ші нѹмаї чілѹї д'ънчіпѹт, кѹм: Прін віклешѹг', ꙟншелъчѹне ші віоленцъ 'мї аѹ ръпіт' банії; орї: Прін віклешѹг', прін ꙟншелъчѹне ші прін віоленцъ шчл. Durch List, Betrug und Gewalt hat er mein Geld abgenommen, орї: Durch List, durch Betrug und durch Gewalt ꝛc.

Дакъ се ꙟнтребѹінцеазъ вр'о Препосіціе ꙟн лок' де Адверб' атѹнчї нѹмаї чере нічї ѹн кас', кѹм: Шаде ꙟмпотрівъ, де десѹпт', ꙟнаінте шчл. Er wohnt gegenüber. Auf= und nieder= (gehen). Aus ist damit.

Кап' X.

ОІНТАКО' АЛ' КОНЖѸГАТІВѸЛѸЇ.

Ѹнеле дін Конжѹгатіве се-редѹк' ѹнѹл' ла алтѹл'. Дакъ адікъ се 'нчепе протасѹл' кѹ: фіінд'къ, пентрѹ къ, къчї, атѹнчї аподосѹл' се 'нкіе кѹ: пентрѹ ачеа, д' ачеа, кѹм: Фіінд' къ аї єшіт' фъръ щіреа меа дін касъ, пентрѹ ачеа требѹещї педепсіт'. Дѹпъ нѹ нѹмаї ѹрмеазъ чі ші; дѹпъ прекѹм — аша; дѹпъ нѹ — чі, ꙟн-

съ,

съ, тотꙋшĭ, дар, іар; дꙋпъ, де, дакъ, кѫнд' — атꙋнчĭ; дꙋпъ орĭ — орĭ; дꙋпъ саꙋ — саꙋ; дꙋпъ нічĭ — нічĭ; дꙋпъ мъкар къ, де ші — тотꙋшĭ; дꙋпъ де оаре че — дар; дꙋпъ weil, wenn, da, wie, gleichwie — so; дꙋпъ nicht nur, nicht allein — sondern auch; дꙋпъ sowohl — als, als auch; дꙋпъ zwar — aber, allein, doch, jedoch, gleichwohl, hingegen; дꙋпъ entweder — oder; дꙋпъ weder — noch ш. а.

Ла Ромѫнĭ

Конж. ка съ съ ꙟнтребꙋінцеазъ ꙋне-орĭ ші деспърцітꙋ, лъсѫнд' а ꙟнтречеде ꙟнтре ка ші съ нꙋ нꙋмаĭ зічерĭ, чі ші пропосіціĭ ꙟнтреџĭ, кꙋм: Ꙟнвъцъторꙋл требꙋе съ ꙟнгріжеаскъ, ка нічĭ ꙋнꙋл дін школарĭ съ нꙋ черчетезе школ'а ꙟ'н задар'. Ĭ'ам' спꙋс, ка, кѫнд ва воі съ меаргъ, съ

Ла Немцĭ.

Конж. als ші da се нꙋ се-конфꙋнде кꙋ wie, кꙋм: Als орĭ da ich (нꙋ: wie ich) kam. — Ꙗміждереа ші ꙟн компаратів' съ нꙋ се'нтребꙋінцезе wie, чі als, кꙋм: Die Donau ist größer als (нꙋ wie) die Wien.

Конж. daß, дакъ нꙋ ꙟнсемнеазъ лꙋкраре орĭ сфѫршіт', съ ѥксмітъ маĭ кꙋ сеамъ дꙋпъ Вербꙋ.

сѫ 'мї деа ші міе де щіре.

Конжѹгатівеле фінїтіве саѹ арѫтѫтоаре де сфѫрші іаѹ тотдаѹна пѫ сѹппѹсѹл', кѹм: сѫ мeаргѫ, ка сѫ мeаргѫ; їар челе-лалте Конжѹгатіве, каре леагѫ пропосіцїї, саѹ пѫ арѫтѫторѹл саѹ пѫ пофтіторѹл', кѹм: де мерџе, де ар' мерџе; кѫнд вінеам, кѫнд' аш' вені шчл. кѹвіле: Empfinden (а сімцї, Denken (а кѹџета), Glauben (а креде), Wissen (а щі), Urtheilen (а жѹдека), Hoffen (а спера), Sagen (а зіче), Benachrichtigen (а ѫнщііnца), Behaupten (а опіна; а ѫнтѫрі), кѹм: Man sagt, es habe geregnet, ѫн лок' де: daß es geregnet habe. — Ich hoffe, er werde kommen, ѫн лок' де: daß er kommen werde.

Кап' XI.

Сїнтакс' ал' Їнтержекцїї.

Їнтержекцїа се 'нтребѹінцеазѫ маї кѹ сеамѫ ла 'нчепѹтѹл' ѹнеі пропосіцїї, дар' ші дѹпѫ вр'о кѫтева зічерї; п. п. ! Ах, че ѫнтѫмпларе вені пѫ капѹ'мї. ! Кѹм пѹтѹ, амар де міне, сѫ сѫ ѫнтѫмпле ѹна ка аст'а. Pfui, welche

welche Schande! Ach, daß der gute Mann gestorben ist! Es ist, leider! geschehen.

Інтерҗекціїле сѫ 'нсоцеск ла Романі, кѫнд' кꙋ номінатівꙋл', кѫнд' кꙋ дативꙋл', кѫнд' кꙋ вокатівꙋл' ші кѫнд' кꙋ аблатівꙋл' кꙋ Препосіці'а де, кꙋм: !Ах, еꙋ тікѫлосꙋл'. !Вай міе; !о фрате; !амар' де міне; іар ла Немці кꙋ тоате касꙋріле, кꙋм: Ich Unglücklicher! Pfui, des garstigen Menschen! Wehe mir! Wohl dir! O, mich Elenden!

Кап' XII.

Деспріндерѣ лꙋпр'а аналіоꙋлꙋї граматіческ'.

Ачест' аналіс' се-фаче ачі черчетѫнд' нꙋмаї ачелеа, че се-копрінд'ѫн партеа ѫнтѫіа ші а до'а.

Ексемплꙋ.

Сократ' моцѣні дела татѫ сѫꙋ о авере фоарте мікѫ, ші ші ачеаст'а о перде маї пе ꙋрмѫ; кѫчї о дете ѫмпрꙋмꙋт' ла ꙋнꙋл' дін амічі ші

Sokrates erbte von seinem Vater ein sehr geringes Vermögen, und auch dieses büßte er in der Folge ein, da er es an einen seiner Freunde

'шї (сѫї, карї нȣ'ї о пȣтȣ рѣспльті. Ꙟнсъ дѫнсȣл' ꙟшї цінеа сърѫчі'а маї кȣрѫнд' д'ȣн лȣкрȣ де чінсте, де кѫт' де рȣшіне; шї кȣ некȣрмаре, съ трѫцеа д'а пріімі чінстȣрї ꙟн банї, де каре фел' адесе-орї і се-пресентарѫ дела маї авȣціі сѫї амічї. Аша'ї фѫкȣ Аршелаȣ, Країȣл' Македоні'ї, фоарте стрѫлȣчітоаре пресентȣрї, ка сѫ'л' ꙟндемне а вені шї а трѫі лѫнгѫ сіне'шї; ꙟнсъ Сократ' ле евітѫ фѫрѫ кȣцітаре.

Freunde auslieh, der es ihm nicht wieder bezahlen konnte. Aber er hielt seine Armuth eher für eine Ehre, als für eine Schande, und weigerte sich beständig, Geschenke an Geld anzunehmen, dergleichen ihm oft von seinen reicheren Freunden angeboten wurden. So that ihm Archelaus, König von Macedonien, sehr glänzende Anerbiethungen, um ihn zu bewegen, zu ihm zu kommen, und bei ihm zu leben; allein Sokrates lehnte sie ohne Bedenken ab.

Аналісȣ.

Сократ' (Sokrates)	Нȣме проприȣ, маскȣлін' (бѫрбѫтеск'), сінгȣратік', ꙟн касȣл' номінатів', пентрȣ кѫ есте сȣбжет' ла вербȣл'.

бȣл' мощіені (erbte), кȣ каре се-конкор-деазъ ꙟн персоанъ ші нȣмер'. Се-деклінъ ла Ромѫнї дȣпъ Петрȣ, іар ла Алемані кȣ Артікол' дȣпъ David. Верб

мощіені (erbte)

актів', трансітів', ꙟн модȣл' арътътор, ꙟн несъвѫршіт', ꙟн нȣмерȣл' сінгȣр., ꙟн персоан'а а 3-а пентрȣ Сȣбжектȣл' Сократ' (Sokrates), се-конжȣгъ ла Ромѫнї дȣпъ Конжȣгаріа а ЇV. ꙟн і, іар ла Цермані дȣпъ loben, ші реџе акȣсатівȣл' комплініт': о авере фоарте мікъ (ein sehr geringes Vermögen).

дела (von)

Препосіціе, каре реџе ла Ромѫнї аблатів', іар ла Цермані датів'.

татъ (Vater)

Сȣбстантів' матр., бърбт., сінгр., ла Ромѫнї ꙟн аблатів', іар ла Цермані ꙟн датів', се-деклінъ дȣпъ Деклін. Ї., ші се-реџе де Препосіці'а дела (von).

съȣ (sein)

Пронȣме посес. речіпрок, бърб., сінгр. ла Ромѫнї ꙟн аблатів', іар ла Церм. ꙟн дат.; кѫнд с'аплеакъ ла Ром., нȣмаї пъ ȣ мȣтъ ꙟн ꙟммȣлціт' ꙟн і, іар ла Церм. мȣтъ термінȣл' ꙟн сінгр. ка Артіколȣл' нехотр., іар ꙟн ꙟмм. ка Артикл. хотр. Партікȣл'а а ꙟнаінтеа

лȣї

лȣї съȣ съ-єксмітъ, пентрȣ къ съ-пречеде де татъ (ȣітъ-те ꙟн Етім.) Кȣ Сȣбстантівȣл' се-конкордеаѕъ ка Аджектівȣл', ші аратъ къ посесі'а Сȣбстантівȣлȣї татъ (Vater) съ-кȣвіне сȣбжетȣлȣї Сократ' (Socrates).

о (ein

Артікол' нехотърътор', кȣ Сȣбст. авере (Vermögen) д'ачел' џен', д'ачел' нȣмер' ші д'ачел' кас'.

авере (Vermö-gen)

Сȣбст матр., ла Ром. де џен' фем. іар ла Џерм. де чел' неȣтрȣ, сінгр., ꙟн касȣл' акȣст., съ аплеакъ ла Ром. дȣпъ карте, іар ла Џерм. дȣпъ Engel, ші съ-реџе де В. мощені (erbte).

фоарте (sehr)

Адверб' де крещере, ші шербеще спре компліні́реа Аджектівȣлȣї мікъ (geringes).

мікъ (gerin-ges)

Аджкт. д' ȣн џен', нȣмер' ші кас' кȣ Сȣбст. авере (Vermögen), ші кȣ фоарте (sehr) є ꙟн дреапт'а а 3-а асолȣтъ саȣ нерелатівъ.

ші, ші (und, auch)

Конжȣгатіве копȣлатіве.

ачеаст'а (dieses)

Прон. демонстр. д'ȣн' џен' ші нȣмер' кȣ Сȣбст. авере (Vermögen),

ꙟн локꙋл' кърꙋїа стъ, ꙟн Акꙋсатїв., къчї се-рецꙋ де В. перде büßte ein.)

о — Прон. перс. сїмплꙋ, фем., сїнгр., ꙟн акꙋс., се-рецꙋ де В. пердꙋ, стъ ꙟн локꙋл' Оꙋбстантївꙋлꙋї авере, кꙋ каре се-конвоещꙋе ꙟн персоанъ, ценꙋ' шї нꙋмер', шї фаче кꙋ Пронꙋм. ачеаст'а плеонасмꙋ.

пердꙋ (büßte ein) — Верб' акт. транст., ꙟн мод. арът., ꙟн тїм несъвър., ꙟн нꙋм. сїнгр., ꙟн перс. а 3-а, се-конжꙋгъ ла Ром. дꙋпъ Конж. а III., іар ла Церм. дꙋпъ loben, шї рецꙋе пе акꙋсат. ачеаст'а dieses) шї о. В. einbüßen аре компꙋнере нецꙋнꙋїнъ шчл.

ПАРТЕА А ТРЕІА.

К о н с т р ȣ к ц ї є.

Конструкці'а єсте ачеа парте а Грамматічії, каре не аратъ локȣл' саȣ рѫндȣл', че трєбȣє съ'а аібъ зічеріле ꙟтр'о пропосіціе, ка съ поатъ аръта кȣџетарѣа мінції ноастре.

А. КОНСТРȢКЦІ'А ЛІМБІЇ РȢМѪНЕЩІ.

Конструкці'а лімбії рȣмѫнещї є маї ꙟтѫїȣ д р е а п т ъ саȣ н а т ȣ р а л ъ, орї н е д р е а п т ъ саȣ ꙟ н т о а р с ъ. Натȣралъ съ-зіче атȣнчї, кѫнд сѫнт' зічеріле ꙟтр'о препосіціе аша ашєзате, кѫт ꙟн локȣл 1) съ фіе сȣбжетȣл'; ꙟн ал 2) партікȣл'а негатівъ; нȣ; ꙟн ал 3) вр'ȣнȣл дін дативȣріле де Пронȣме персонал' сімплȣ: ꙟ м ї, ꙟ ц ї, ꙟ ї, ꙟ ш ї, н е, в ъ, л е, ꙟ ш ї, орї: м і, ц і, і, н і в і, л і; ꙟн ал 4 вр'ȣнȣл' дін акȣсатівеле де Пронȣме персонал' сімплȣ: м ъ, т е,

с е,

се, ꙟа', о, не, бъ, се, ꙟї, ле; ꙟн ал' 5) Вербꙋл' ꙟн мъкаркаре тімп'; ꙟн ал' 6) челелалте компліні̆рї дрепте; ꙟн ал' 7) челелалте компліні̆рї недрепте; ꙟн ал' 8) челелалте компліні̆рї ꙟнтъмплътоаре. Локꙋл' зічерії, че ліпсеще, ремъне гол'.

1 2 3 5 5 6
п. п. Еꙋ нꙋ 'цї ам арътат' епістол'а
8 8 1
амікꙋлꙋї меꙋ пън' акꙋм; къчї фрате
1 5 5 2 3 4 5 8
тъꙋ аꙋ зіс', съ нꙋ 'цї о арът ꙟнкъ. —
1 5 6 7
Пърінцілор дацї ꙟнвъцътꙋръ фіілор
7 8 8
воштрі ꙟн копілъріа лор'.

Дакъ Сꙋбжектꙋл' орї мъкар-каре Сꙋбстантів' ва авеа ніще компліні̆рї, ачелеа ꙋрмеазъ дꙋпъ ел', афаръ нꙋмаї де Артіколꙋл' нехотърътор', де Нꙋмералеле кардінале ші челе маї мꙋлте нехотъръторе, де Проноумеле редꙋкътоаре ші ꙟнтребътоаре, кꙋм: ꙋн' фрате ал' меꙋ; треї кърцї але тале немцещї, тоцї Ромънії; Ꙁкаре ом' шчл.

Недреаптъ с'аꙋ ꙟнтоарсъ се-нꙋмеще Констрꙋкціа, кънд' ачест' рънд' ал' зічерілор' се стрікъ, кꙋм: Ꙟн тот' локꙋл' не ꙋрмеазъ респлътіреа фаптелор' ноастре прін ал' конщіінцїї глас'.

———

К. КОНСТРУКЦІ'А ЛІМБІЙ НЕМЦЕЩІ.

Конструкці'а (die Wortfolge) лімбії немцещі є де патру фелурї, адікъ: дреаптъ сау натуралъ (natürliche,) конжунктівъ сау релатівъ (verbindende сау sich beziehende, ѫнтребътоаре (fragende,) ші ѫнтоарсъ (versetzte).

Ѫн Конструкціе дреаптъ се-пуне субжетул' ѫн локул' 1-ю, вербул' ѫн ал' 2-леа, ші апої компліміріле ѫн кіпул' урмътор':

а) Дакъ реџе вербул' пъ лѫнгъ акусатів' ші ун' датів', атунчї дативул' сѫ пуне ѫнаінтеа акусатівулуї, кум: Die Aeltern erweisen den Kindern sehr viele Wohlthaten. Дар' дакъ є акусатівул' вреун' Прономе персонал', атунчї акусатівул' се-препуне дативулуї, кум: Der Jüngling widmet sich den Wissenschaften.

б) Де чере вербул' доъ акусатіве спре компліміре, атунчї акусатівул' ла ѫнтребареа пе чіне? стъ ѫнаінтеа челуї лалт' акусатів' ла ѫнтребареа че?, кум: Man nennet ihn einen Zänker.

в) Кѫнд' чіре вербул' афаръ де акусатівулу де персоанъ ші ун' џенітів' де лукру

атунчї

атѹнчї се-пѹне ачел'а ꙟнаінтеа ачестѹіа, кѹм: Man überwies ihn einer Lüge.

г) Дѹпъ касѹріле, че се-рег' де верѣѹрї, ѹрмеазъ Препосіціїле кѹ касѹріле сале, кѹм: Das macht einen großen Eindruck auf unsere Sinne. — Комплініріле де тімп стаѹ ꙟнаінтеа касѹрілор', пе каре ле чер' верѣѹріле, (ꙟнсъ [неречіпроче), кѹм: Das machte an diesem Tage einen großen Eindruck auf unsere Sinne. — Комплініріле де тімпѹ съ-препѹн' ші челор' де лок', кѹм: Der Wind wehete gestern abends überaus heftig.

Дакъ ѹрмеазъ ꙟнтр'ѹн' кѹвѫнт' маї мѹлте Препосіціï кѹ касѹріле сале, атѹнчї ачеа стъ ла ѹрмъ, каре хотъраще маї таре, кѹм: Der Wind wehete vor drei Tagen an diesem Platze mit einer außerordentlichen Heftigkeit.

Де с'афлъ ꙟн препосіціе пъртічеаоа де тъгъдѹіре nicht, орї вр'ѹн' інфінітів' де верѣ' атѫрнътор' орї де є ачест'а компѹс' кѹ вр'о партікѹлъ деспърціелнікъ; атѹнчї тоате зічеріле ачестеа, адікъ: пъртічеаоа де тъгъдѹіре nicht, інфінітівѹл' ші партікѹл'а деспърцелнікъ, він' ла ѹрм'а пропосіці'і, кѹм: Ich kenne den Menschen nicht. Die Aeltern lassen ihre Kinder in allen nützlichen Dingen

unterrichten. Der rechtschaffene Mann opfert der Tugend seine eigenen Vortheile auf.

Аша с'ашеазъ зічеріле ȣнеі пропосіціі натȣрале, кѫнд' є вербȣл' ꙟн тімп' сімплȣ; дар' дакъ є ꙟн тімп' компȣс', атȣнчі нȣмаі вербȣл аȣксіліар' ȣрмеазъ мінтені дȣпъ сȣбжет', іар вербȣл' капітал' сѫ-пȣне' томна ла ȣрмъ, ші комплініріле ꙟн мієлокȣ-ле дȣпъ рѫндȣл', каре о'аȣ зіс' маі сȣс, кȣм: Die Aeltern werden durch den Undank der Kinder auf das empfindlichste erkränkt. Der Gerechte wird einst den Lohn seiner Tugend im Himmel empfangen.

Дакъ сȣбжетȣл' орі мъкар-каре Сȣбстантів' ва авеа комплінірі, атȣнчі ачестеа се-препȣн' Сȣбстантівȣлȣі ꙟн рѫндȣл' ȣрмътор': 1) і сѫ-препȣне Артіколȣл' орі Пронȣмеле демонстратів'; 2) Пронȣмеле посесів'; 3) Нȣмералȣл; 4) Адвербȣл; 5) Аджектівȣл'; п. п. Diese[1] deine[2] drei[3] schön[4]-geschriebenen[5] Briefe dienen mir zu einem[1] ewig unvergeßlichen[5] Denkmahle deines[2] jugendlichen[5] Fleißes, und deines[2] dankbaren[5] Herzens.

Ѫнсемнаре.

Кѫнд' сѫ-дѫ сȣбжетȣлȣі орі мъкар-кърȣі Сȣбстантів' вр'ȣн ценітів' орі вр'ȣн кас' алтȣл'

пре-

пречедат' де вр'о Препосіціе спре комплініре; атꙋнчї касꙋріле ачестеа се-пꙋн' дꙋпъ Сꙋбстантів', кꙋм: Die drei schönsten Bäume des Gartens wurden verkauft. Ein Freund im Unglücke ist schätzenswerth.

Кѫнд' ніше пропосі'ції се-леагъ прін Конжꙋгатіве орї зічерї редꙋктоаре (фъръ а фі ѫнсъ ѫнтрекареа експресъ), спре маї десъвѫршітъ арътаре а кꙋцетърії ноастре; атꙋнчї Констрꙋкці'а се-нꙋмеше Конжꙋнктівъ саꙋ Релатівъ. Ѫн Констрꙋкці'а ачеаст'а се фак' прін ꙋнеле дін зічеріле ачестеа ніше скімбърї, дꙋпъ кꙋм се-веде маї ѫн жос':

a) Ꙋніле Конжꙋгатіве чер', ка Вербꙋл', каре ѫн Констрꙋкціе натꙋралъ ꙋрмеазъ мінтенї дꙋпъ сꙋбжект', съ съ-пꙋе томна ла ꙋрмъ, ціindꙋ-съ рѫндꙋл' чел' фіреск' ал челор' лалте зічерї. Конжꙋгатівіле ачестеа сѫнт: als, auf daß, bevor, bis, da, dafern, damit, daß ehe, im Falle, gleich wie, indem, indessen, nachdem, ob, obgleich, obschon, obwohl, seit, seitdem, sobald, ungeachtet, wenn, weil, wiewohl, wofern, wo nicht ш. а.; п. п. Als wir an die Brücke kamen шчл. Er wartete, bis alle Gäste weggegangen waren.

a) Томна локꙋл' ачест'а аре Вербꙋл', ші кѫнд' се 'нчепе пропосіці'а кꙋ вр'ꙋн Пронꙋме орї

пъ-

пъртічеа редȣкътоаре саȣ ꙟтрекътоаре, фъръ а фі ꙟнсъ ꙟтребареа експресъ, кȣм: Jeder Mensch, welcher seine Pflicht erfüllet, kann in seinem Gewissen ruhig seyn. Er fragte mich, was für ein Mann dieser Fremde sey, wie er heiße, woher er komme, wo er wohne und wohin er gehe.

Ꙟсемнареа І.

Ꙟн ꙟтѫмплъріле ачестеа партікȣлеле деспърцилніче, кȣ каре сѫнт компȣсе ȣнеле Вербȣрі, нȣ съ-деспарт' ка ꙟн Конструкці'а натȣралъ, кȣм: Als mein Vater von der Reise zurückkam, so ꝛc.

Ꙟсемнареа ІІ.

Дакъ вор' ȣрма доъ інфінітівȣрі орі ȣн' інфінітів' ші ȣн' Партічіпіȣ ȣнȣл'; атȣнчі Вербȣл', че е ꙟн врȣн мод' хотърѫтор', пентрȣ еȣфоніе ші маі мȣлтъ деслȣшіре нȣ се пȣне томна ла 'сфѫршіт', чі ꙟнаінтеа лор', кȣм: Er that alles in der Hoffnung, daß er dafür würde belohnet werden (ꙟн лок де: belohnet werden würde.)

в) Ялтеле Конжȣгатіве чер', ка Вербȣл' съ съпȣе ꙟнаінтеа сȣбжетȣлȣі, цііндȣ-се рѫндȣл' челор'лалте зічері ка ꙟн Конструкц'а натȣралъ. Ячесте Конжȣгатіве сѫнт': kaum,

sonst,

sonst, so, da (дакъ ачесте доъ стаꙋ ла ꙟнчепꙋтꙋл' препосіціі консеквенте) auch, theils, entweder, oder, nur, daher, nichts, desto weniger, erstens, zweitens ꝛc., also, desto, alsdann, obgleich (дакъ се-єксмітъ ob) ші wenn (дакъ се-сꙋбꙟнцелеџе нꙋмаї), кꙋм: Kaum brach der Tag an, so waren wir schon auf den Beinen. Bin ich gleich noch jung, so kann ich doch schon viel Gutes thun. Willst du mitgehen, so entschließe dich bald.

Конструкціа ꙟнтерогатівъ аре лок', кѫнд' ꙟнтребъм' апріат', не рꙋгъм', демѫндъм', пофтім' провокъм' саꙋ стрігъм' пъ чінева. Ꙟн Конструкціа ачеаст'а вербꙋл' се-пꙋне ꙟнаінтеа сꙋбжетꙋлꙋї, іар' рѫндꙋл' натꙋрал' ал' зічерілор' челор лалте ремѫне немꙋтат', кꙋм: Lebt dein Vater noch? Erlauben Sie mir. Vermeide den Umgang mit diesen leichtsinnigen Knaben. Hätte ich doch meine Jugendjahre besser angewendet!

Конструкціа є ꙟнтоарсъ, дакъ се-мꙋтъ рѫндꙋл' чел фіреск' ал' зічерілор', ꙟн каре ꙟнтѫмпларе, дакъ віне ꙟн локꙋл' ꙟнтѫіꙋ ачел' комплімент', ла каре врем'съ фачем' пе аскꙋлтъторі маї лꙋъторі де сеамъ, атꙋнчі дꙋпъ ачел' комплімент' тотд'аꙋна ꙋрмеазъ вербꙋл, ші дꙋпъ

дѫн-

дѫнсȣл' Ѳȣкжітȣл, кȣм: Auf der Erde ist der Krieg eines der größten Uebel.

Адъогаре ла Констрȣкці'а амбелор' лімбі.

Дакъ о пропосіціе ва авеа тоате ѕічеріле челе де ліпсъ спре арътареа кȣџетърії ноастре, атȣнчі Констрȣкці'а се-кіамъ плінъ саȣ ꙟнтреагъ, кȣм: Отръмȣтареа скаȣнȣлȣї дін Ром'а ꙟн Константінопол' аȣ стат прічін'а декъдерії Романілор'. — Wer gesunde Augen hat, der sieht alles, was um ihn ist, in seiner wahren Gestalt.

Дакъ де ꙟмпотрівъ ліпсеще пропосіціеї вр'о ѕічере, каре регȣл'а о чере, іар обічеїȣл' о іартъ; атȣнчі Констрȣкці'а се нȣмеще елліптікъ. кȣм: Ферічіцї (сѫнт) ачеіа, карії фȣг' де плъчеріле фъръ жȣдекатъ.
Тот' ȣнȣл дȣпъ алтȣл' (вінеа). (Ел') аȣ веніт' (атȣнчі), кѫнд' нȣ єрам акасъ. (Dies wurde) geschrieben am 12. Januar. Wie du mir (begegnest), so (begegne) ich dir. Frische Eier (sind) gute Eier.

Кѫнд' ꙟнсъ нȣ нȣмаї къ нȣ ліпсеще нічї о ѕічере ꙟн вр'о пропосіціе, чі съ афлъ ꙟнкъ пре

ȣна

ȣна ші де прісос', с'аȣ пентрȣ ка сь деа пропосіці'і маі мȣлтъ пȣтере саȣ пентрȣ ꙟнсȣшіреа лімбії; атȣнчі пропосіці'а сь зіче, кьаре Плеонасмȣ, кȣм: Ціе 'ці адȣчем', Дȣмнезеȣле, рȣгъчȣніле ноастре. Дъ сьракȣлȣі о парте дін баніі чеі аі ꙟн ськȣлец'. Drei ganze lange Tage wartete ich auf ihn.

В. ДЕПРІНДЕРЕ АСȢПР'А КОНСТРȢКЦІ'І

1) Чеі рȣмънеші.

Фрасȣл' І.

Ѳократ' мощені дела татъ сьȣ о авере фоарте мікъ, ші ші ачеаст'а о пердȣ маі пе ȣрмъ; кьче о ꙟмпрȣмȣтъ ла ȣнȣл' дін амічі 'ші, каре нȣ 'і о пȣтȣ респлъті.

Ꙟн ачест' фрас' пропосіціїле челе доъ д'ꙟнчепȣт сꙟнт' ꙟн констрȣкціе ꙟнтоарсъ, ші ꙟн дреаптъ сь аратъ аша: Ѳократ' мощені о авере фоарте мікъ дела татъ сьȣ, ші о пердȣ ші ачеаст'а маі пе ȣрмъ. Пропосіці'а: Ші о пердȣ ші ачеаст'а маі пе ȣрмъ" аре ші Плеонасм' ꙟн зічеріле: о ші ачеа-

ст'а.

ст'а. Челе-лалте доъ пропосіції сѫнт' ꙟн конструкціе дреаптъ.

Фрасȣл' ІІ.

Ꙟнсъ дѫнсȣл' ꙟшї ціnеа съръчі'а маї кȣрѫнд' де ȣн' лȣкрȣ де чінсте, декѫт' де рȣшіне, ші кȣ некȣрмаре се тръџеа д'а пріімі чінстȣрї ꙟн банї, де каре фел адесе-орї і се-пресентаръ дела маї авȣції съї амічї.

Ꙟн фрасȣл' ачест'а тоате пропосіціїле сѫнт' ꙟн конструкціе ꙟнтоарсъ, ші ꙟн дреаптъ съ-аратъ аша: Ꙟнсъ дѫнсȣл' ꙟшї ціnеа съръчі'а д'ȣн' лȣкрȣ де чінсте, де кѫт' де рȣшіне маї кȣрѫнд', ші се тръџеа д'а пріімі чінстȣрї ꙟн банї кȣ некȣрмаре, де каре фел' і се - пресентаръ дела амічії съї чеї маї-авȣції адесе-орї ш. ч. л.

---

2) Чеї немцешї.

Фрасȣл' І.

Sokrates erbte von seinem Vater ein sehr geringes Vermögen, und auch dieses büßte er in der Folge ein, da er es an einen seiner

Ꙟн-

Freunde auslieh, der es ihm nicht wieder bezahlen konnte.

Ꙟн фрасȣл' ачест'а челе доъ пропосіцїй д'ѫнчепȣт' сѫнт' ꙟн констрȣкціе ꙟнтоарсъ, ші ꙟн дреаптъ с'аратъ аша: Sokrates erbte ein sehr geringes Vermögen von seinem Vater und er büßte auch dieses in der Folge ein... — чеа д'а треіа съ афлъ ѫн констр. конжȣнктівъ, ші чеа дін ȣрмъ ꙟн релатівъ.

Фрасȣа' II.

Aber er hielt seine Armuth eher für eine Ehre, als für eine Schande, und weigerte sich Geschenke an Geld anzunehmen, dergleichen ihm oft von seinen reicheren Freunden angebothen wurdeu.

Ꙟн фрасȣл' ачест'а челе доъ пропосіцїй д'ѫнчепȣт' сѫнт' ꙟн констрȣкціе конжȣнктівъ, фъръ а лісе-мȣта ꙟнсъ рѫндȣл' чел фіреск'; іар пропосіці'а а треіа съ аратъ ꙟн констрȣкціе релатівъ ші челе-лалтъ.

ПАРТЕА А ПАТРА.

---

1) ПЕНТРȢ ПРОПОСІЦІЇ.

Пропосіці'а нȣ єсте алт'а, де кжт' нȣмаї о кȣџетаре а мінції ноастре пентрȣ вр'о персоанъ саȣ лȣкрȣ алтȣіа саȣ прін граїȣ саȣ прін скріс' комȣнікатъ.

Пърціле челе єсенціале. фъръ каре нȣ поате фі о пропосіціе, сжнт' ȣрмътоареле: а) Ѳȣбжетȣл саȣ Ѳȣбѕъкȣтȣл', б) Предікатȣл саȣ Прєѕісȣл', в) Легътȣр'а саȣ Зічереа де жнтъріре.

Прін Ѳȣбжет' саȣ Ѳȣбѕъкȣт' се жнцелеџе персоан'а саȣ лȣкрȣл ачел'а, деспре каре се фаче кȣџетареа ші воркіреа ноастръ, ші стъ тот' деаȣна жн номінатів' ла жнтребареа чіне? п. п. жн пропосіці'а: „Омȣл' є мȣрітор“ зічереа омȣл' є сȣбжет', къчї деспре джнсȣл' се-фаче воркіреа, ші стъ ла жнтребареа чіне?

Предікатȣ саȣ Прєѕіс є ворк'а, каре кȣпрінде ачеа, че съ-кȣџетъ ші съ-зіче де сȣбжет;

п. п.

ꙟн пропосіціꙗ: „Омꙋл' є мꙋрітор'" зічереа мꙋрітор' є предікатꙋл', кꙟчі аст'а сꙟ ворбеще де ом'.

Легꙟтꙋр'а саꙋ зічереа де ꙟнтꙟріре є ворб'а ачееа, каре леагꙟ презісꙋл' кꙋ сꙋбꙁꙟкꙋтꙋл', саꙋ алтмінтереа, каре ꙟнтꙟреще ачееа, че сꙟ зіче де сꙋбжіт, ші є кіар' сінгꙋр. Вербꙋл а фі (ſeyn), прекꙋм сꙟ веде ші ꙟн пропосіціꙗ: „Омꙋл' є мꙋрітор'."

Жнсемнаре.

Кꙟнд' воім' ꙟнсꙟ а тꙟгꙟдꙋі ачееа, че сꙟ зіче де сꙋбжет'; атꙋнче дꙟрꙟпꙟнꙟм' афірмареа зічеріі де ꙟнтꙟріре прін пꙟртічеаоа негатівꙟ нꙋ, кꙋм: Еꙋ нꙋ сꙟнт' ленеш'.

Сꙋбжетꙋл' ꙋнеорі сꙟ-ші ексміте дін пропосіціе, сꙋбꙟнцелегꙟндꙋ-се нꙋмаі, кꙋм: Сꙟнт' скріінд', ꙟн лок' де: Еꙋ сꙟнт' скріінд'. Асеменеа ші легꙟтꙋр'а саꙋ зічереа де ꙟнтꙟріре нꙋ є тот' деаꙋна де фацꙟ ꙟн пропосіціе, чі маі кꙋ сеамꙟ сꙟ афлꙟ аскꙋнсꙟ ꙟн алт' верб', каре копрінде ꙟн сіне'ші атꙟт' легꙟтꙋр'а кꙟт' ші предікатꙋл' пропосіціі. Ші ачестеа се пот' добꙟнді дакꙟ вербꙋл', че ле копрінде, сꙟ ва десфаче ꙟн легꙟтꙋр'а а фі ші ꙟн Партічіпіꙋл' вербꙋлꙋі ачелꙋіа, кꙋм: Еꙋ фак', саꙋ: Еꙋ сꙟнт' фꙟкꙟнд'.

кѫнд': Петрꙋ ꙟнваць, саꙋ: Петрꙋ є ꙟнвъцѫнд'. Ѫнсъ маї кꙋ сеамъ пентрꙋ скꙋртаре, кѫнд' аналісім', нꙋ маї десфачем' Верꙋл' ꙟк пърціле ачестеа, чі аша недесфъкꙋт' ꙟл' нꙋмім' Предікат' ꙟмплетіт', ка съ съ деосібеаскъ де чел'а-лалт' предікат' неѫмплетіт', кꙋм ꙟн пропосіці'а: „Еꙋ скріꙋ" пъ зічереа єꙋ о нꙋмім' Сꙋбжет', ꙇар пъ скріꙋ предікат' ꙟмплетіт'.

Фіінд'къ ꙟн кꙋцетареа мінціі ноастре афаръ де ідеіле ачелеа, фъръ каре нꙋ съ поате фаче кꙋцетареа, він' ші алтеле, че нꙋмаі єксплікъ орі детермінъ пе челелалте ідеі маі апроапе; пентрꙋ ачееа ші ꙟнтр'о пропосіціе афаръ де Сꙋбжет'; предікат' ші легътꙋръ пот вені ші алте зічері, че съ ꙟнсемнезе ачеле єксплікъціі орі хотърѫрі маі апроапе, ші ачестеа съ нꙋмеск Компаінір саꙋ Комплімѐнтꙋрі.

Комплініріле ачелеа, каре стаꙋ ла ꙟнтребареа: пе чіне? орі че? адікъ тоате акꙋсатівеле, інфінітівꙋріле ші тімпꙋріле пресенте але сꙋппꙋсꙋлꙋї, ꙟн лок' де інфінітів' ꙟнтребꙋінцате, съ нꙋмеск' Комплінірі дрепте, кꙋм: Еꙋ нꙋ пот' ведеа пе школаріі чеі ленеші ꙟнаінте окілор' меі ші ꙟн чеа маі бꙋнъ старе а інімііі меле. — Ꙋꙇ нꙋ поці? —

бедеа са8 вѫд' — пе чіне? — пе школаріĭ чеĭ лінешĭ.

Комплініріле ачелеа, каре ста8 ꙟн датів, орĭ ꙟн вр'8н' кас' алт8л', пречедат' де вр'о Препосіціе, фѫрѫ а ꙟнсемна ꙟнсѫ ла Адверб8л' лок8, тімп', к8антітате, к8алітате шчл. са8 ка8сѫ сѫ зік' Комплінірĭ недрептате, к8м: Ск8мп8л' ад8нѫ ав8ціїле алтор'а ші н8 сіе'шĭ; скріс' ла фрате ме8, мѫ ꙟндрептез' кѫтрѫ воĭ шча.

Комплініріле ачелеа, каре сѫ к8він' С8бстантівелор, адікѫ Аджектівеле, 8неле зічерĭ пречедате де вр'о Препосіціе, ші ꙟнтреб8інцате ꙟн лок' де Аджектіве, Прон8меле, Н8мералеле, че сѫнт' к8 С8бстантівеле ꙟн конкорданцѫ де џен', н8мер' ші кас', ші џенітів8ріле С8бстантівелор' орĭ але алтор' зічерĭ, сѫ н8меск' Комплінірĭ дістінктіве са8 деосебітоаре, кѫчĭ дѫнселе фак' сѫ сѫ деосібеаскѫ С8бстанцеле 8неле де алтеле, к8м: Школар8л' сілітор' є вреднік' де ла8дѫ; пом8л' де лѫнгѫ касѫ требуе скос'; Грамматік'а ачеаст'а є р8мѫнеаскѫ, іар чеа-лалтѫ фрѫнчеаскѫ шчл.

Ші ꙟн сфѫршіт' Адверб8ріле ші кас8ріле пречедате де вр'о Препосіціе ші ꙟнтреб8інцате ꙟн

лок' де Адвербȣрї, ꙟсемнѫнд' адікъ: лок', тімп', кȣантітате, кȣалітате, ꙟнтъріре шчл. саȣ каȣсъ, съ зік' Комплінірї ꙟнтѫмплътоаре, кѫчї комплінеск' ꙟнтѫмплърї, кȣм: Єȣ скріȣ ꙟн тоате зілеле кѫте треї скрісорї; Єл' віне мѫне кȣ бȣнъ сеам'а. Ачї ꙟн тоате зілеле є компл. ꙟнт., ші аратъ тімп'; ашіждереа ші: кȣ бȣнъ сеам'а є компл. ꙟнт., ші ꙟсемнеазъ ꙟнтъріре.

Кѫнд' сȣбжетȣл' саȣ предікатȣл' саȣ вр'ȣна дін комплінірї аратъ нȣмаї о персоанъ орї ȣн' лȣкрȣ, саȣ, експрімѫндȣ-мъ алтмінтереа, нȣмаї о ідее; атȣнчї съ кіамъ дѫнселе сімпле, кȣм: Дȣмнезеȣ фаче ла тоцї віне. Ачї Дȣмнезеȣ є сȣбж. сім., фаче пред. сім., ла тоцї компл. недр. сім., віне компл. ꙟнт. сім.

Дар дакъ вр'ȣна дін пърціле ачесте але пропосіці'і аратъ доо саȣ маї мȣлте ідеї, атȣнчї съ зіче дѫнса компȣсъ, кȣм: Ксенофон' ші Платон' фȣръ ꙟнвъцъчеї алȣї Сократ'. — Єȣ пот' акȣм ші чіті ші скріе алеманеще. — Єл' нічї дімінеац'а, нічї сеар'а нȣ вреа съ 'нвеце. Ачї Ксенофон' ші Платон' фак' сȣбжет' компȣс', чіті ші

скріе компл. др. компȣс' ла пот', дімінеаца'а ші сеар'а компл. ꙟтѫмпл. компȣс ла ꙟвеце.

Дакъ май де парте вр'ȣна дін пърціле ачесте але пропосіці'і н'аре нічі ȣн' фел' де комплініре, атȣнчі съ нȣмеще дѫнса некомплінітъ, кȣм: Дȣмнеѕеȣ Єсте бȣн'.

Дар' дакъ вр'ȣна дін ѕісіле пърці де пропосіціе капътъ вр'о комплініре саȣ сімплъ саȣ компȣсъ, атȣнчі партеа ачеа де пропосіціе съ кіамъ комплінітъ, кȣм: Ꙟчепȣ тотȣші лȣмін'а а'ші ꙟтінде ші а'ші ꙟмпръщіа аȣрітеле ші стрълȣчітоареле сале разе престе о лȣме, че дін ненорочіре ꙟкъ дормеа. Ачі лȣміна Є сȣбжет' некомплініт'; ꙟчепȣ Є предікат' ꙟмплетіт' ші комплініт' прін компл. дрепт' компȣс' а'ші ꙟтінде ші а'ші ꙟмпръщіа, каре комплімент' Є іар комплініт' прін компл. дрепт' аȣрітеле ші стрълȣчітоареле сале разе, ші компл. недр. престе о лȣме; Ѳȣбстантівȣл' разе Є комплініт' прін компл. дінст. комп. аȣрітеле ші стрълȣчітоареле сале; ші аша май де парте.

Дȣпъ кȣм сѫнт' ачесте пърці де пропосіціе сімпле орі компȣсе, комплініте орі некомплініте, аша 'ші аȣ ші пропосіціїле нȣмеле ꙟн релаціе

къ-

кътръ еле, кум: Омул' е мурітор' е пропосіціе сімплъ ші некомплінітъ; іар Бу скріу ън тоате зілеле кяте треі скрісорі е пропосіціе сімплъ, ънсъ комплінітъ; ші ън сфяршіт': Бу ші ту тот' деауна ші ънвъцъм' ші не жукъм' дупъ воеа ші пофт'а ноастръ е пропосіціе ші компусъ ші комплінітъ.

Пропосіціііле маі де парте ън релаціе кътръ сіне'ші ънтреші сянт' сау прінчіпале сау субордінате. Пропосіціе прінчіпалъ съ нумеще ачеа, каре купрінде куцетаріа ноастръ чеа де къпетеніе, сау алтмінтереа: Пропосіціе прінчіпалъ есте ачеа, каре нічі експлікъ нічі хотъръще вр'о парте а вр'унеі пропосіціі алте, чі де ъмпотрівъ дінтр' але еі ънкъ вр'о парте сау де фацъ сау еліптікъ съ експлікъ сау съ детермінъ прін вр'о пропосіціе алтъ, каре съ нумеще субордінатъ, кум: Школарул', каре съ стрэдуеще, е вреднік де лаудъ. Ачі: Школарул' е вреднік' де лаудъ е пропосіціе прінчіпалъ, а кърії субжет' съ детермінъ прін пропосіці'а субордінатъ: каре съ стрэдуеще.

Пропосіціе субордінатъ есте ачеа, каре ну поате ста сінгуръ фъръ де чеа прінчі-

палъ, ші аша ка кѫнд' ар' фі сȣппȣсъ єї, ші тот' деалȣна нȣ фаче алт'а, де кѫт' нȣмаї єксплікъ саȣ детєрмінъ вр'о парте а пропосіці'ї прінчіпале, саȣ де фацъ саȣ єліптікъ, маї апроапе. Ші пентрȣ ачеа, дакъ вом' кѫȣта маї біне, пропосіці'а сȣбордінатъ нȣ єсте алт'а, декѫт' нȣмаї о комплініре нȣ ꙟн ѕічерї, ка челелалте комплінірї, чі ꙟн пропосіціє копрінсъ. Спре деслȣшіре поате шербі маї сȣс' адȣсȣл' єксемплȣ: каре съ стръдȣеще.

Ꙟнсемнаре.

Прекȣм о комплініре поате комплїні нȣ нȣмаї пъ сȣбжетȣл' орї предікатȣл', чі ші пе о комплініре алтъ; аша ші о пропосіціє сȣбордінатъ поате єксплїка саȣ детєрміна нȣнȣмаї вр'о парте а препосіці'ї прінчіпале, чі ші а вр'ȣнеї пропосіції сȣбордінате алте, кȣм: Ѕісе Сократ' ла моартеа са кътръ Крітон (ачеа), съ нȣ ȣіте а жертфі лȣї Єскȣлап' ȣн' кокош' (пентрȣ ачеа), кѫчї ꙟї є ȣнȣл' датор'. Ачі пропосіці'а: съ нȣ ȣіте а жертфі лȣї Єскȣлап' ȣн' кокош' єксплікъ ѕічереа єліптікъ а пропосіці'ї прінчіпале ачеа, адікъ къ че аȣ ѕіс'; іар' пропосіці'а: кѫчї ꙟї є ȣнȣл' датор' єксплікъ пъ: пентрȣ ачеа, адікъ прічін'а пропосіції сȣбордінате: съ нȣ ȣіте а жертфі лȣї Єскȣлап' кокош'.

Про-

Пропосіці'а сȣбординатъ, ам' зіс', къ есте с'аȣ експлікатівъ саȣ детермінатівъ. Детермінатівъ есте ачееа, каре дакъ ар' ліпсі, ар' дъръпъна тоатъ кȣцетареа афірматівъ саȣ негатівъ а пропосіці'ї ачеіа, а къріа експлікъ саȣ детермінъ вр'о парте, кȣм: Грешала, че съ наще дін нешііінцъ, е вреднікъ де асъ ерта. Ячі де ар' ліпсі пропосіці'а: „Че съ наще дін нешііінцъ," кȣцетареа афірматівъ деспре: „Грешал'а е вреднікъ а съ ерта" н'ар' фі дреаптъ. Іар експлікатівъ есте ачееа, каре нȣ съ пȣне, деꙗт' нȣмаї спре оаре че деслȣшіре, каре ȣне-орї ка нетребȣінчоасъ съ ші ексмітъ,! фъръ а дъръпъна ꙟнсъ ꙟнцелесȣл' алтеї пропосіції, кȣм: Патіміле, каре сѫнт' боале але сȣфлетȣлȣї, він' дін ꙟмпотрівіреа ноастръ ꙟмпотрів'а жȣдекъції. Ячі де ші ар' ліпсі пропосіці'а: каре сѫнт' боале але сȣфлетȣлȣї, тотȣшї чеалалтъ пропосіціе ремѫне ꙟн афірмареа са неклътітъ.

Пропосіціїле сȣбординате дȣпъ локȣл', каре лȣ копрінд', съ нȣмеск' антечеденте, ꙟнчеденте постере саȣ фінале.

Дін пропосіціїле сȣбординате антеденте (протасе саȣ ꙟнаінте мергътоаре) съ

нȣ-

нꙋмещи ачеа, каре аша стъ ѫнаінтіа пропосіціи прінчіпале ѫнтреџи, кът, дакъ съ-ва експріма чеа антічедентъ, требꙋе съ съ експріме ші чеа прінчіпалъ, акꙋм консеквентъ; протасꙋ саꙋ ꙋрмътоаре нꙋмітъ; къчі алтмінтреа ѫнцелесꙋл ачеіа ремъне атърнат ші недеплініт, кꙋм: Фіїндкъ сънтем, Крітоне, лꙋі Ескꙋлап ꙋн кокош даторꙋ, пентрꙋ ачееа нꙋ ꙋіта а і лꙋ жертфі.

Іар пропосіціе ѫнчедентъ саꙋ вързътоаре съ кіамъ ачеа, каре съ вързъ ѫнтре пърціле челе рꙋпте але ꙋнеі пропосіціі алте, че аꙋ авꙋт де ліпсъ спре маі десъвършітъ ѫнцелецере а лъса вре ꙋна дін зічеріле сале съ съ експліче саꙋ съ съ детерміне прін пропосіці'а ѫнчедентъ маі апроапе; кꙋм: Школарꙋл, каре сатісфаче даторііілор сале, е вреднік де лаꙋдъ.

Ші ѫн сфършіт пропосіціе постеръ саꙋ фіналъ (сфършітоаре), каре алції о нꙋмеск ші конгрꙋъ, съ зіче ачеа, каре експлікъ саꙋ детерміно томна зічереа чеа дін ꙋрмъ а ꙋнеі пропосіції алте саꙋ прінчіпале саꙋ сꙋбордінате, дꙋпъ а къреіа сфършіт ші стъ, кꙋм: ? Чіне зіче, къ нꙋ е вреднік де лаꙋдъ школарꙋл ачела, каре съ стръдꙋеще. Ачі пропосіціа: къ нꙋ е вреднік де лаꙋдъ е проп.

сꙋ-

сꙋборд. постеръ ла проп. прінчіпалъ: чіне зіче, ші каре съ стръдꙋеще ла пропосіці'а: къ нꙋ є вреднік' шчл.

Дакъ съ вор' лега маі мꙋлте пропосіції аша, кѫт' съ деа ꙋн' ꙟнцелес' десъвѫршіт' плін'; атꙋнчї дѫнселе фак' ꙋн' фрас' абсолꙋт'; п. п.: Ꙟн Бенгал'а, дꙋпъ че торн' пъсте фоі де рꙋже (трантафір'), кꙋръціте де кочені ші семѫнцъ, ші пꙋсе ꙟн ніще васе де лꙋт' глаѕіте (шмълцꙋіте), апъ де фѫнтѫнъ атѫт'а, кѫт' съ фіе де асꙋпр'а лор маі ꙟналтъ кꙋ вр'о кѫтева деџете, ші дꙋпъ че ле пꙋн' пъсте зі съ стеа ла соаре; ꙟнчеп' ꙟнкъ а патр'а зі а се іві де асꙋпр'а апеі пікътꙋрі де ꙋлеіꙋ де рꙋже (Rosenöhl), каре апоі лꙋѫндꙋ-ле фрꙋмос' кꙋ ніще бꙋмбакꙋ, ле сторк' ꙟнтр'о карафінъ (стіклꙋцъ, глъжꙋцъ, оіегꙋцъ) прекъѕꙋтъ кꙋ астꙋпꙋшꙋ бꙋн', ка съ нꙋ ресꙋфле.

---

2) ДЕПРІНДЕРЕ ДЕСПР'А АНАЛІСꙋЛꙋЇ ЛОГЇЧЕСКꙋ.

Ачест' аналіс' стъ ꙟн черчетареа пропосіціі-лор', каре єсте фоарте фолосітор' ші де требꙋ-

інцъ

інцъ тінерілор', ші ла каре требȣе преа-мȣлт' съ съ депрінꙁъ, ка съ поате ꙟнцелеџе де съвжршіт' ачееа, че скріȣ ші чітеск'.

Ексемплȣ.

Ѳократ' мошені дела татъ съȣ о авере фоарте мікъ, ші ші ачеаст'а о пердȣ маї пе ȣрмъ, къчї о дете ꙟмпрȣмȣт ȣнȣіа дін амічі'шї, каре нȣ 'ї о пȣтȣ реплъті.

Sokrates erbte von seinem Vater ein sehr geringes Vermögen, und auch dieses büßte er in der Folge ein, da er es an einen seiner Freunde auslieh, der es ihm nicht wieder bezahlen konnte.

Фрасȣл' ачест'а копрінде патрȣ пропосіції, дін каре челе доъ де ꙟнчіпȣт', пе каре ле леагъ Конжȣгатівȣл' ші (und), сжнт' прінчіпале, іар' челелалте сȣбордінате. Дін ачестеа ȣна, адікъ: „къчї о дете ꙟмпрȣмȣт' ȣнȣіа дін амічі'шї," da er es an einen seiner Freunde auslieh), є пропосіціе постеръ ла проп. прінчіпалъ, че пречеде неміжлочіт', адікъ ла: „ші ші ачеаст'а о пердȣ маї пе ȣрмъ," und er büßte auch dieses in der Folge ein), а къріі єксплікъ прічін'а саȣ комплімєнтȣл' єліптік': пентрȣ ачееа. Пропосіці'а: „каре нȣ 'ї о

пȣ-

пȣтȣ рєсплъті," der es ihm nicht wieder bezahlen konnte), є пропосіціє фіналъ ла пропосіці'а сȣбордінатъ: „къчĭ о дете ꙟпрȣмȣт' ȣнȣіа дін амічі 'шĭ" (da er es an einen seiner Freunde auslieh), ші єксплікъ комплімен-тȣлȣ: ȣнȣл' дін амічі'шĭ (einen seiner Freunde).

Аналісȣл' логічєск' алє мъдȣларєлор' пропосі-ціілор' ачєстор'а съ фачє ꙟн модȣл' ȣрмътор':

Пропосіці'а I.

Сократ' мощені дела татъ съȣ о аверє фоартє мікъ.	Sokrates erbte ein sehr geringes Vermögen von seinem Vater.

Ꙟн пропосіці'а ачеаст'а Сократ' (Sokrates) є сȣбжет' сімплȣ некомплініт'; мощені (erbte) предікат' ꙟмпл. сімпл. ші некомпл.; о аверє (ein Vermögen) компл. дрепт', сімплȣ ші комплініт' ла: мощені (erbte); мікъ (geringes) компл. дістінкт. сімплȣ ші компленіт' ла: аверє (Vermögen); фоартє sehr) компл. ꙟнтъмпл. сімплȣ ші некомплініт ла: мікъ (geringes); татъ (Vater) компл. сімплȣ ші комплініт' ла: дела (von) ші ꙟмпреȣнъ кȣ дела (von) компл. недр. ла: мощені (erbte); съȣ (sein) компл. дістінкт. сімплȣ ші некомпл. ла татъ (Vater).

Про-

Пропосіці'а II.

Ші ші ачеаст'а о пердȣ маі не ȣрмъ.	Und auch dieses büßte er in der Folge ein.

Ѧн пропосіці'а чеа рȣмѫнеаскъ съ сȣбѫнцелеџе сȣбжетȣл', ші є Ѳократ', іар ѧн чеа немцаскъ сȣбжет' є er, каре стъ ѧн локȣл' лȣі Sokrates; пердȣ (büßte ein) є пред. ѧмпл. сімплȣ ші комплініт'; ачеаст'а, о (dieses) компл. дрепт', сімплȣ ші не-комплініт' ла пердȣ (büßte ein); ȣрмъ (Folge) є компл. сімплȣ ла пе in), ші комплініт' ла Ромѫні кȣ маі, ші ѧмпреȣнъ кȣ еле факȣ компл. ѧнтѫмпл. ла: пердȣ (büßte ein); маі є компл. ѧнтѫмпл. ла: пе ȣрмъ.

Пропосіціа III.

Кънд о дете ѧмпрȣмȣт' ла ȣнȣл' дін амічі 'ші.	Da er es an einen seiner Freunde auslieh.

Ла Ромѫні сȣбжетȣл' съ сȣбѫнцелеџе ші є Ѳократ', іар ла Алемані є er; дете *) (auslieh,

пред'

*) Зічереа дете съ поате лȣа ші кȣ Адверȣа: ѧмпрȣмȣт' ѧн лок' де ȣн' предікат',

пред. ꙟмпл. сімплꙋ ші комплініт'; о es) компл. дрепт' ла предікат'; ꙋнꙋл' (einen) компл. ла: ла (an); 'ші (czi, seiner компл. дінстінкт. ла: амічі (Freunde), ші ла олалтꙿ, прекꙋм ші кꙋ: дін (ла Ромꙟні), компл. дінстінкт. ла: ꙋнꙋл' (einen), ші тоате ла о лалтꙿ апої фак' компл. недрепт' сімплꙋ ші комплініт' ла предікат'; ꙟмпрꙋмꙋт' (ла Ромꙟні) компл. ꙟнтꙟмпл. сімплꙋ ші некомплініт' ла предікат' шчл.

кат', кꙿчі амꙟндоо нꙋ 'неемнеазꙿ, дікꙟт': ꙟмпрꙋмꙋтꙿ; ꙟнеꙿ атꙋнчі ꙟші капꙿтꙿ предікатꙋл' нꙋме де: Періфрастік'.

ПАРТЕА ЧЕА ДІН ȢРМЪ.

Ортографіе.

Кап' I.

ЧЕ Є ОРТОГРАФІ'А, ШІ КАРЕ ЛІТЕРЕ СЪ ꙟТРЪБȢІНЦЕАЗЪ.

Ортографі'а (скрісоареа дреаптъ) есте ачеа а Грамматічії, каре не ꙟвацъ, кȣм съ скрім' о лімбъ фъръ грешалъ. Ші ачеаст'а съ купрінде ꙟн а скріе фіеще-каре зічере кȣ кȣвіінчоаселе еї літере, а о ꙟмпърці ꙟн сілабе дрепт', ші а нȣ ꙟтребȣінца семнеле просоді'ї ші але пȣнтȣаці'ї рѫȣ.

Елементȣріле ȣнеї лімбї скрісе сѫнт' літеріле. Ромѫнії пънъ сȣб Александрȣ чел' Бȣн', че фȣ Прінц' ал' Молдаві'ї, ꙟтребȣінца літеріле челе латінещї але Романілор'), іар де атȣнчї съ шербеск' тот' кȣ челе славонещї, каре є о рȣшінъ немърџініть ꙟнаінтеа алтор' неамȣрї кȣлтівате, кѫнд' дѫншії, ка стренепоцї аї Романілор', пъ-

ръ

рѫсеск' літеріле челе стремошещї, іар алте нації де ꙟмпотрівѫ, де оріџіне стреінѫ ꙟнкѫ, ле пріімеск'.

Літеріле челе славонещї, каре аȣ маї ремас' ла Ромѫнї ꙟн ꙟнтребȣінцаре, сѫнт' ȣрмѫтоареле: а, б, в, г, д, є, ж, з, і, к, л, м, н, о, п, р, с, т, ф, х, ȣ, ц, ч, ш, щ, ѧ, ъ, џ.

Ꙟнсемнаре.

Літеріле: и, ѵ, ѡ, оу, ꙟ, ѧ, ѣ, ѳ, ѯ, ѱ, с'аȣ скос' де чінстіт'а Ооціетате літерарѫ дін Бȣкȣрещї дін нȣмерȣл' алфабетȣлȣї славонеск' афарѫ; кѫчї нȣ ера нȣмаї де прісос', чі каȣса ꙟнкѫ ші греȣтате ші пердіре де тімп' невіновацілор' прȣнчї.

Џерманії аȣ іар літеріле сале, кȣ каре сѫ шербеск' тоцї, ші сѫнт': a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, (ß), t, u, v, w, x, y, z.

Кап' II.

ꙞНТРЕБȢІНЦАРЕА ЛІТЕРЕЛОР' ЧЕЛОР' МІЧЇ.

Фіеще-каре зічере требȣе сѫ сѫ скріе кȣ ачеле літере, каре і сѫ кȣвінȣ, ші ачеаст'а не пот' ꙟнвѫца маї ꙟнтѫіȣ ȣрмѫтоареле регȣлї џенерале:

І-а Регȣлѫ. — Зічеріле требȣе сѫ сѫ скріе кȣ ачеле літере, каре ле аратѫ

про-

пронȣнціареа чеа маĭ дреаптъ. Ачеа-стъ рігȣлъ кȣ акȣратецъ ꙟтребȣінцатъ, ажȣтъ маĭ мȣлт', де кѫт' тоате челе алте регȣлĭ орто-графіче.

Ꙟсемнаре.

Пентрȣ ачеа омȣл' требȣе съ скріе: лѫнгъ нȣ: лънгъ нічĭ: лінгъ — дȣкѫндȣ-мъ нȣ: дȣкіндȣ-мъ саȣ дȣкъндȣ-мъ Milch нȣ Milich — Dampf нȣ: Dapf — орĭ съ нȣ скімбе рѫȣл' (каре кȣрџе) кȣ ръȣл' каре нȣ е бȣн'), саȣ leiden (а пъці, а пътімі) кȣ leiten (а дȣче, а ꙟндрепта; а гȣберна, а кърмȣі).

II-а Регȣлъ. Дакъ нȣ пȣтем' кȣноаще прін о пронȣнціаре дреаптъ, кȣм съсъ скріе зічеріле; атȣнчĭ, де сѫнт ачестеа компȣсе саȣ дедȣсе, пȣтем' щі, де вом' десфаче зічеріле челе компȣсе, іар' але челор' дедȣсе, де вом' щі деріваціа чеа маĭ де апроапе.

Ꙟсемнаре.

Дечĭ скріе: фемееа нȣ: фемеіа — аȣѕіам' нȣ: аȣѕеам' — боіам' нȣ: боеам' — lieblich нȣ: liblich, liehblich орĭ lyblich; кѫчĭ фемееа фъръ Артікол' аре фемее, аȣѕі-ам' ші боіам' съ дедȣк' дела Інфініт. а аȣѕі ші а боі ші lieblich дела lieb.

А

А III-а Регꙋлъ. Дакъ нꙋ пꙋтем' ꙟнцелеџе нічї дін пронꙋнціаре нічї дін десфачере саꙋ дедꙋчере, кꙋм требꙋе съ съ скріе врꙺо зічере; атꙋнчї обічнꙋім' а о скріе, дꙋпъ кꙋм о афлъм' скрісъ ꙟн кърціле челе маї дрепте.

Нꙋмаї пентрꙋ лімб'а немцеаскъ.

Фіінд'къ ла Немцї съ афлъ ніще вокале, діфтонгꙋрї ші консонанте, карі аꙋ маї о асемінеа пронꙋнціаре; пентрꙋ ачеа спре деосебіреа лор' де олалтъ, де ліпсъ неспꙋсъ є а маї ꙋрма оаре че ꙟнвъцътꙋръ партікꙋларъ пентрꙋ дѫнселе.

I. Пентрꙋ вокале, діфтонгꙋрї, ꙋнде ші пентрꙋ лꙋнџіреа ші скꙋртареа тонꙋлꙋї лорꙋ.

1). ä стъ ꙟн зічеріле дедꙋсе, але кърор'а радікале аꙋ a; п. п. Aeltern дела alt; Aermel дела arm; Bäcker дела backen; häßlich дела Haß; nämlich дела Name; Sänfte дела sanft; stämmen дела Stamm.

Сѫнт' ꙋнеле зічерї, че съ скріꙋ ꙟнтрꙋ адевър' кꙋ ä, ꙟнсъ дерівацї'а лор' кꙋ греꙋ съ поате афла, ші пентрꙋ ачеа съ пꙋн' ачї:

Aehnlich, Aehre, Aelster, Aente, Aesche (ꙟн амѫндоѫ ꙟнсемнѫріле), ätzen, Bär, blähen, dämmern, fähig, gäh, gähnen, gähren, gebären, Gräte, Häring, Käfer, Käfich, Käse, Krähe, Krämpe, Mähne, prägen, Säbel, Säge, schäckern, schwären, spähen, Stämpel, Strähne, Thräne, träge, nähren, zähe, Zähre.

Сѫ афлѫ тотѹші ші ніще зічерї алте, каре обічнѹеск де обще а сѫ скріе кѹ е, мѫкаркѫ дѹпѫ деріваціе ар' требѹі сѫ аібѫ ä, кѹм: behende дела Hand, besser дела baß, edel дела Adel, Fessel дела fassen, Hecke дела hacken, Henne дела Hahn, henken дела hangen, Mehl дела mahlen, messen дела Maß, netzen дела naß, prellen дела prallen, Schelle дела Schall, verwegen дела wagen, Vetter дела Vater.

2) ö капѫтѫ ачеле зічерї, але кѫрор'а радікале аѹ о, кѹм: fröhlich дела froh, Höhle дела hohl, hölzern дела Holz.

Асемінеа ші дела мѹлте зічерї, каре сѫ скріѹ кѹ ö, е греѹ а сѫ гѫсі дедѹчереа, прекѹм дела: Blöd, blöcken, Börse, bös, fördern, Gekröse, gönnen, Hölle, Klöppel, Köcher, Köder, König, Kröte, Löffel, löschen, Löwe, mögen, Mörser, öde, Oehr, Pöller, plötzlich, röcheln, schön, schöpfen,

pfen, schnöde, schwören, stören, Stör, versöhnen ꝛc.

3) ӱ капѫтъ ачеле зічері, але кърор'а радікале сѫ скріꙋ кꙋ u, адесе-орі ші ачелеа, але кърор'а радікале аꙋ е орі o, кꙋм: bündig дела Bund, flüssig дела Fluß, abtrünnig дела trennen, dünken дела denken, Küche дела kochen, Schlüssel дела Schloß, Würfel дела werfen.

Асемінеа сѫ скріꙋ ші кꙋ ӱ мꙋлте, але кърор'а радікале нꙋ сѫ пот' афла, дін каре ꙋнеле нꙋмаі сѫ вор' ѫнсемна, прекꙋм: Brücke, brühen, Drüse, früh, fühlen, Fürst, Gerücht, hübsch, Hütte, Kübel, Kürschner, lügen, Mücke, mürbe, Plätze, prüfen, Rüssel, Schütze, schwül, Stück, üppig ꝛc.

4) y сѫ ѫн лок' де і нꙋмаі ѫн зічері стреіне, кърор'а ачіастѫ вокалѫ ле есте фаміліарѫ, кꙋм ѫн: System, Sylbe, Styl, Tyrann, Zephyr, Gyps, Clystier, Syndicus ꝛc.

5) ai сѫ маі ѫнтребꙋінцеазѫ ѫнкѫ ѫн ꙋнеле зічері, прекꙋм ѫн: Fraiß, Kaiser, Krain, Lain, Laibach, Baiern, Mainz, Maiß, Hain, Rain, Saite, Waise, der Waid, Laib.

6) ay маі окꙋрѫ нꙋмаі ѫн зічеріле: May (лꙋн'а лꙋі Маіꙋ) ші Bay.

7) äu чер' зічеріле ачелеа, але къроръ радікале съ скріу ку au, кум: räuchern дела Rauch, betäuben дела taub. Асеміне аꙋ äu ші ꙋрмътоареле пърці але кувънтулуй, кум: däuchten, Knäuel, läugnen, räuspern, schläudern, schnäuzen, sträuben, täuschen.

8) ey ну съ ꙟнтребуінцеазъ маї мулт', декът' ꙟн Вербул' seyn спре деосебіреа Прону-мелуї sein.

9) eu пріи о пронунціаре маї акуратъ съ поате деслініи ушор'. Съ афлъ маї ку сеамъ ꙟн трупуріле зічерілор' кум: Abenteuer, ausreuten, beugen, Beule, Beute, Beutel, deutsch, deuten, deutlich, Epheu, Eule, Euter, feucht, Feuer, Freude, Freund, Heu, heuer, heucheln, keusch, Keule, Kreuz, Leumund, leuchten, Leute, meucheln, Meuterei, neu, Seue, Scheu, Scheuer, Schleuse, Scheune, schleunig, Seuche, seufzen, Steuer, Streu, theuer, treu, Ungeheuer, verleumden, Zeug, Zeuge ші алте маї мулте.

10) Ку ei ꙟн сфършіт' съ скріу маї ку сеамъ тоате зічеріле, каре аꙋ ачест' тон', де ну кумва ле съ кувіне бр'унул дін діфтонгуріле челелалте, че аꙋ о асеміне пронунціаре, кум: reiten, steigen, zeigen шчл.

Ко-

Вокалеле съ пронȣнціе кȣ тонȣ саȣ лȣнг саȣ скȣрт'. Кȣ тон' лȣнг' съ пронȣнціе, кѫнд' ȣрмеазъ дȣпъ еле нȣмаї ȣн' консонант', іар' кȣ тон' скȣрт', дакъ ȣрмеазъ саȣ доъ консонанте ꙟмбінат' (џемінат', ꙟндоіт') ші де ачі апоі съ дедȣк' ȣрмътоаріле регȣлї пентрȣ лȣнџіреа ші скȣртареа де тон' а вокалелор'.

1) Скріе дȣпъ ȣн' вокал', че съ пронȣнціе кȣ тон' лȣнг', нȣмаї ȣн' консонант' сімплȣ п. п. Ekel, Haken, Schlaf, Hase, Rose.

2) Скріе дȣпъ ȣн' вокал' пронȣнціат' скȣрт' де нȣ вор' ȣрма доъ консонанте д'версе) консонантȣл' ꙟмбінат'; п. п. die Ecke, ich hasse, Rosse, das Schaff, irren.

Ꙟнсемнареа I.

Дакъ ꙟмбінат'а консȣнътоаре, че ȣрмеазъ дȣпъ вокалȣлȣ чел' кȣ тон' скȣрт', е k орї z; атȣнчї ꙟн лок' де kk скріȣ Немції ck, ші ꙟн лок' де zz ꙟнтребȣінцеазъ tz, кȣм: Ecke, Satz.

Ꙟнсемнареа II.

ch ші sch, прекȣм ші w, b, d ші g нȣ съ скріȣ нічї о датъ ꙟндоіте, афаръ декѫт' нȣмаї ꙟн зічеріле: Ebbe, Widder, Dogge, Egge, Plagge.

Мъкар'къ лȣнџіреа ші скȣртареа де тон' а вокалелор' съ потȣ афла дестȣл' дін сімпліта-

тѣа орї ꙟмбінарѣа консонантелор', чѣ ȣрмеазъ дȣпъ дѫнсѣлѣ; тотȣшї обічеїȣл' не маї аратъ, къ еле съ маї лȣнџеск шї скȣртеазъ шї алтмінтерѣа; кȣм:

1) Прін ꙟмбінарѣа вокалелор' a, e, o.

а) Вокал'а a съ афлъ ꙟмбінатъ ꙟн зічеріле: Aal, Aar, Aas, Haar, das Paar, der Saal, die Saat, der Staar, der Staat ш. а. м.

б) Вокал'а e съ ꙟмбінеазъ ꙟн: Armee, Allee, Beere, Beet, das Heer, Klee, leer, Meer, Schnee, See Seele, шчл.

в) Вокалȣл' o съ афлъ ꙟндоіт' ꙟн: Schooß, das Moor, Loos, Moos, Boot.

2) Прін вѫрѫрѣа літер'і h, че нȣ трєбȣе съ съ пронȣнціе. Ачѣастъ літеръ е маї кȣ сѣамъ семнȣл' де лȣнџірѣа тонȣлȣї, шї ȣрмеазъ дȣпъ тоате вокалеле, ꙟнсъ нȣмаї атȣнчї, кѫнд' пречеде дѫнсȣл' пъ вр'ȣнȣл' дін консонантеле лікȣі де (кȣргътоаре) l, m, n, r. Аша стъ h ка семн' де лȣнџірѣа тонȣлȣї:

а) Дȣпъ a ꙟн зічеріле: Ahle, die Ahnen, die Bahn, Bahre, bewahren, Fahne, Fahren, Fahrt, Gefährte, gewahr, Hahn, kahl, Kahn ш. а. м.

б) Д8пъ е ꙟн: befehlen, begehren, dehnen, Ehre, fehlen, Gewehr, Kaffee ш. а. м.

в) Д8пъ і ла ꙟчеп8т8л зічерілор': ihm, ihn, ihr, ihnen, ihren, прік8м ші д8пъ in ꙟн зічері дед8се, але кърор'а деріваціе чере h, к8м: du stiehlst дела stehlen, du fliehst дела fliehen.

г) Д8пъ о ꙟн: Argwohn, Bohne, bohren ш. а. м.

д) Д8пъ u ꙟн: Huhn, Muhme, Pfuhl, Ruhm ш. а.

е) Д8пъ ä ꙟн: ähnlich, Aehre, Fähre ш. а.

ж) Д8пъ ö ꙟн: stöhnen, versöhnen, Möhre ш. а.

і) Д8пъ ü ꙟн: Bühne, fühlen, führen ш. а.

3 Прін адъогареа вокалії чеі м8те е, каре н8маі д8пъ і аре лок', к8м ꙟн: bieder, Bier, Biene, das Fieber, fliegen, fliehen, die Fliege шчл., прек8м ші ꙟн: die, sie, nie, wie, hier, wieder.

Л8нціреа де тон а вокалілор' маі аре лок' ші ꙟн8рмътоареле зічері, к8м:

1) Вокал'а a ꙟн: Altar, Fasan, das Maß, die Maße, Same, Scham, schmal, ich war, die Waare ꝛc.

2) Вокал'а е ꙟн: der, dem, den, denen, deren, derer, her, wer, wem, wen, bequem, Elend ꝛc.

3) Вокал'а i ꙟн: Bibel, Biber, Mine, Tiger, Titel ꝛc. кꙋм ші ꙟн: mir, dir, wir, wider ꝛc.

4) Вокал'а о ꙟн: Borte, geboren, Honig, los, Person, schon, Strom, Thor, vor ꝛc.

5) Вокал'а u ꙟн: Blume, Blut, Busen, Cur, Geburt, Muse, Natur, Schnur ꝛc.

6) Вокал'а ä ꙟн: Bär, gebären, Thräne ꝛc.

7) Вокал'а ö ꙟн: böse, empören, schwören ꝛc.

8) Вокал'а ü ꙟн: für, Gemüse, grün, Geschwür, schwürig, spülen, die Thür ꝛc.

II. Деспре консонанте.

Консꙋнътоарѣ c, нꙋмаї кꙋ h, орї k ꙟмпрꙋнатъ, окꙋръ ꙟн ворбеле кіар' немцещї, кꙋм ꙟн: Sack, einfach; іар алтмінтереа нꙋмаї ꙟн зічрї стреіне, кꙋм ꙟн: Accord, Commissarius, Collegium, Secretär шчл. Дакъ ꙟнсъ ар' пꙋтеа каꙋса c о пронꙋнціаре мінчіноасъ, атꙋнчї ꙟн локꙋ'ї съ ꙟнтребꙋінцеазъ k сау z, прекꙋм ꙟн: Spktakel (нꙋ Spectakel), Artikel (нꙋ Articel), Sedez (нꙋ Sedec), Commerz (нꙋ Commerc).

Конс.

Конс. chs, x, gs, ks саꙋ cks аꙋ маĭ о асемінеа проноунціаре, шi обічеĭꙋл' не ѫнбацъ ѫнкът' пентроу ѫънселе оурмътоареле:

а) Коу chs съ скріоу: Achse, Achsel, Buchsbaum, Büchse, Dachs, Deichsel, Drechsler, Eidechse, Flachs, Flechse, Fuchs, Lachs, Luchs, Ochs, sechs, Wachs, wachsen, wechseln, wichsen.

б) Коу x: Axt, Hexe, Kux, fix, Exempel, Taxbaum, die Taxe, der Text, taxiren.

в) Коу gs: flugs, ablugsen, belugsen.

г) Коу ks орĭ cks: gaksen, gluksen, Häcksel, mucksen, schlucksen, stracks.

Конс. dt съ ѫнтребоуінціазъ ноумаĭ кіар' ѫн ворб'а Stadt, къчĭ ѫн челе лалте зічерĭ е ноумаĭ о контракціе а сіллаб'і det; п. п. beredt (beredet), gesandt (gesendet, bewandt, verwandt, gescheidt, todt (дела toden че ѫнсемнеазъ а моурі, шi а кърoуіа ѫнтребоуінцаре с'аоу ѫнвекіт'); ѫнсъ der Tod соубстантівоул' съ скріе фъръ t ла оурмъ. Beredsam — Beredsamkeit ноу пріімеск' t, къчĭ ноу съ деdoук' дела beredet, чі дела bereden.

Конс. f шi v аоу маĭ о асемінеа проноунціаре, шi ноумаĭ обічеĭꙋл' не поате ѫнвъца деосебіт'а лор' ѫнтребоуінцаре. Коу v се скріоу оурмътоаріле

зі-

зічері: Vater, Vetter, Veilchen, Vieh, Vogel, Vogt, Volk, Frevel ші челе, че съ деріві́азъ дін еле; маї де парте зічеріле, че сѫнт' компȣсе кȣ vol', vor, viel, vier, саȣ дедȣсе прін сіллаб'а ver. Ворбеле стреіне, каре съ скріȣ ꙟн лімб'а са кȣ v, ші ла немці ші'л ціне; п. п. Sclave, Vocal, activ, passiv, brav, Larve, Pulver, Vio- line, Vesper, Vers, Visite, Ventil, Vase Va- kanz, Vitriol. Ꙟн сфѫршіт' ꙟ омȣл' сеам'а де v, къ нічі о датъ нȣ пречеде неміжлочіт' пъ вр'о консȣнътоаре саȣ пъ u орі ü, декѫт' нȣ- маї ꙟн Vulkan ші Vließ. — Кȣ f съ обічнȣеще акȣм де обще а съ скріе: Fest, fertig, Festung, Fall, Fehde, Fell, Fließ, Firniß, Frack.

Пъ ff ꙟл' пȣн' дȣпъ вокалеле, че съ про- нȣнціе кȣ тон' скȣрт', прекȣм: hoffen, schaffen, treffen, schlaff ꝛc. — Дар дакъ ȣрмеазъ ꙟн ꙟн- тѫмплареа ачеаст'а дȣпъ f о консȣнътоаре алтъ, атȣнчі съ пȣне f нȣмаї сімплȣ, кȣм: Kraft, Gruft, Saft ꝛc. — Ꙟн зічеріле компȣсе, ȣнде съ ꙟнтълнеск' дела пърціле компосітіве доі ff, нȣ требȣе съ съ контрагъ ꙟн ff, прекȣм: auf- fordern (нȣ anffordern), auffallen (нȣ auffallen), auffangen нȣ auffangen) ꝛc.

Конс. ph съ афлъ нȣмаї ꙟн пȣціне зічері немцещі. кȣм ꙟн: Epheu, Kampher, Westpha-

len,

len, Adolph. Літереле ачестеа сѫнт маї кȣ сеамъ фаміліаре зічерілор' стреіне, кȣм: Alphabet, Christoph, Apoſtroph, Elephant, Geographie, Joſeph, Phantaſie, Kolophonium, Nymphe, Paragraph ш. а. Тотȣші ȣнеле дін зічеріле стреіне нȣ съ гъсеск' скрісе кȣ ph, чі кȣ f, кȣм: Fantaſt, fantaſtren ші Fantaſie (ꙟн сімц' мȣсікал') Faſan ꝛc.

Rh съ ꙟнтребȣінцеазъ нȣмаї ꙟн вр'о кѫтева зічері стреіне, кȣм ꙟн: Rhein, Rhetor, Rhodus, Rheumatismus ꝛc.

Qu нȣ окȣръ, де кѫт' нȣмаї ꙟн пȣцінеле ворбе немцеші, ші ȣнде є одатъ ꙟнтродȣс', нȣ требȣе съ съ мȣте дȣпъ вое, кȣм: Qual (нȣ Qval нічі Qwal), Quelle, quetſchen, quer ꝛc.

Літер'а ſ (саȣ ſ лȣнг') аре о пронȣнціаре лінъ ші стъ ла ꙟнчепȣтȣл' зічерілор', іар ꙟн міжлок' ла ꙟнчепȣтȣл ȣнеї сіллабе, че ȣрмеазъ дȣпъ о сȣнътоаре орі діфтонг' кȣ тон' лȣнг'; кȣм: ſagen, raſen, reiſen.

Літер'а ſ съ маї ꙟнтребȣінцеазъ, ші кѫнд' съ ескмітъ е дȣпъ еа (ſ), пȣіндȣсе ꙟн лок' де е апостроф' (Wegwerfungszeichen), прекȣм: raſ't ꙟн лок' де raſet.

Літер'а s (саȣ s ротȣнд') съ пронȣнціе іар лін', ші стъ ла термінȣл' (сфѫршітȣл') зічері-

лор'

лор' сау сімпле сау компȣсе, каре ап ї, де съ ар' лȣнџі, капътъ ſ лȣнг', кȣм: Maus, Mäuse, Wachs, des Wachses, Wachsstock. Маї стъ s ꙟн міжлокȣл' зічерілор' компȣсе орї дедȣсе, ші де съ чере съ съ есміте вокал'а е, кȣм: Rös-chen (дела Rose), Wechsler (дела wechseln), bös-artig (дела böse).

Літ. ß съ пронȣнціе сȣпціре ші съ ꙟнтребȣінцеазъ ꙟн треї ꙟнтъмплърї: а) ла термінȣл' ȣнеї зічерї, де ва ȣрма дȣпъ о вокалъ сау діфтонг' кȣ тон' лȣнг', ші съ ва пронȣнціа ачест' консонант' сȣпціре, каре съ поате кȣноаще маї біне прін лȣнџіреа пронȣнціерії: кȣм: groß, fleiß, Kuß, ich weiß; б) ꙟн міжлокȣл зічерілор', дакъ стъ дȣпъ о вокалъ сау діфтонг' кȣ тон' лȣнг', ші съ пронȣнціе іар сȣбціре, пречеденд' алтъ вокалъ; п. п. Buße, fleißig, mäßig; в) ꙟн міжлокȣл' ȣнеї зічерї дȣпъ о вокалъ кȣ тон' скȣрт' ші ꙟнаінтеа ȣнȣї консонант', кȣм: ich wußte, ich faßte es, häßlich.

Літ. ſſ съ пȣне ꙟн міжлокȣл' зічерілор' дȣпъ ȣн' вокал' кȣ тон' скȣрт', дакъ ва ȣрма апоі дȣпъ ел' неміжлочіт' алт' вокал', кȣм: Gasse, Nüsse, Flüsse, besser.

Літ. ſt нȣ требȣе съ съ конфȣнде кȣ ſ't сау ßt. Літ. ſt съ ꙟнтребȣінцеазъ, кѫнд' нȣ

се

се ексмітѣ нічї ꙋн' е дінтре ſ ші t, прекꙋм: Luſt, Laſt, Roſt. Дар' дакъ съ ласъ е дінтре ſ ші t афаръ, атꙋнчї съ ѫнтребꙋінцеазъ ſ't орї ßt, дꙋпъ кꙋм чере пронꙋнціа, кꙋм: er reiſ't ab (дела abreiſſen), er raſ't (дела raſen), ihr laßt (дела laſſen), ihr müßt (дела müſſen).

Кѫнд' требꙋе съ съ ѫнтребꙋінцезе th, але кърор'а пронꙋнціаре маї нꙋ е деосебітъ де а літерії t, нꙋмаї прін депріндере пꙋтем' ші. Літеріле th стаꙋ:

а) Ла ѫнчепꙋтꙋл' зічерілор': Thal, Thaler, That, thun, Thau, Thee, Theer, Theil, theuer, Thier, Thon, Thor, Thran, Thräne, Thron, Thür, Thurm.

б) Ѫн міжлокꙋл' зічерілор: Athem, Blüthe, biethen, Bothe, gerathen, Pathe, Ruthe ꝛc.

в) Ла термінꙋл' зічерілор': Armuth, Fluth, Gemüth, Heirath, Koth, Loth, Muth, Noth, Wuth, Wirth, Wermuth, werth, Rath, Reichthum, roth, Bisthum, Armuth.

Кап' III.

ѪНТРЕБꙊІНЦАРЕА ЛІТЕРЕЛОР' ЧЕЛОР' МАРЇ.

Літеріле челе марї съ ѫнтребꙋінцеазъ:

1) Ла ѫнчепꙋтꙋл' фіещекърії кꙋвѫнтърї саꙋ фрас'.

2) Ла ꙟчепꙋтꙋл’ фіещіе-кърꙋ̆ї верс’.

3) Дꙋпъ пꙋнт’ орі̆ доъ пꙋнтꙋрі̆, де адꙋчем’ ворбеле ноастре саꙋ але алтꙋіа кꙋіва немꙋтате.

4) Дꙋпъ семн’ де ꙟтребаре ші де мірare, дакъ ꙟкіе ачестеа пропосіці’а орі̆ фрасꙋл’ кꙋ десъвѫршіре.

5) Ла ꙟчепꙋтꙋл’ врꙋнꙋї сꙋбстантів’, че ꙟсемнеазъ вр’о дірегъторіе, тітꙋлъ, щіінцъ саꙋ мещешꙋг’, орі̆ ал’ врꙋнꙋї нꙋме пропрій саꙋ національ’, кꙋм: Епіскоп’ Професор’, Екселенці’а Та, Мъри’а Та, Філософіе, Грамматікъ, Гꙋрꙋт’, Като, Ром’а, Роман’, Церман’; Bischof, Lehrer, Euer Excellenz, Philosophie, Rom, Römer ꝛc.

Ꙟсемнаре.

Ла Цермані̆ нꙋ нꙋмаі̆ Сꙋбстантівеле ачестеа, чі ші̆ челе-лалте тоате фъръ деосебіре, прекꙋм ші̆ орі̆-каре парте а кꙋвѫнтꙋлꙋї ка сꙋбстантівꙋ ꙟтребꙋінцатъ, капътъ тот’д’аꙋна ла ꙟчепꙋт’ літеръ маре, кꙋм: die Feder, die Mäßigkeit, das Mein und Dein, das Wahre, etwas Großes, nichts Gutes, viel Neues, dein beständiges Aber.

Ла ꙟчепꙋт’ Аджектівелор’, каре съ ’нтребꙋнцеазъ ла тітꙋле, кꙋм: Онорате, Преаонорате

рате Домнѹле! Wohlgeborner, Gnädiger Herr!

Ансемнаре.

Аджектівеле немцещі маї капътъ літеръ маре ла ꙟчепѹт', ші кѫнд' сѣ деріведзъ дін нѹме пропрії, кѹм: die Adelungische Sprachlehre, die Gellert'schen Lieder.

7 Пронѹмеле персонале ші посесіве де а доа саѹ а треіа персоанъ ла Ромѫні, іар' ла Немці Пронѹмеле: Sie, Dieselben, Ihnen, Euer, Ihr (нѹ ші: sich орї selbst) пріімеск' асемінеа літеръ маре ла ꙟчепѹт', дакъ врем' сѣ арътъм кътръ персонале, ꙟн локѹл' кърор'а стаѹ ачесте Пронѹмі, драгосте, реверінцъ саѹ сѹппѹнере; п. п. Жнълцімеа Оа (саѹ а Та), Екселенці'а Оа (Та), Мъріа Оа (Та); Euer Wohlgeboren. Ich bitte Sie sich nicht selbst zu bemühen.

Кап' IV.

Ꙟмпърціреа сіллабелор'.

Кѫнд' сѣ ѹнеск' консонанте кѹ вокале, діфтонгѹрї саѹ тріфтонгѹрї аша, кѫт' сѣ сѣ пронѹнціе нѹмаї кѹ о дескідере а гѹрії, атѹнчі сѣ наск' сіллабе, кѹм: нѹ пре а, іаѹ.

Зічереа сіллабъ є гречіаскъ ші нꙋ вреа съ зікъ алт'а, де кът' коллꙋаре саꙋ лꙋаре ла олалтъ, ші аша ꙟнтр'о сіллабъ требꙋе чел' пꙋцін' съ съ копрінꙃе доъ лІтере, дін каре ꙋна съ фіе вокалъ; дар' де мꙋлте орі ші о вокалъ сінгꙋръ єсте парте а зічерії, адекъ сіллабъ, прекꙋм: а - ре, а - пъ, ші прічін'а єсте, къ вокалеле де сіне сінгꙋре съ пронꙋнціе.

Кънд' о зічере нꙋ поате ꙟнтра тоатъ ꙟн рꙟндꙋл', че съ скріе: атꙋнчі дънса требꙋе съ съ рꙋмпъ ꙟн доъ пърці, дін каре кꙋ ачеа парте, каре нꙋ ꙟнтръ, съ ꙟнчепе рꙟндꙋл ал' доілеа, іар чеа де ꙟнтъіꙋ капътъ дꙋпъ сіне'ші семнꙋл' ꙟмпреꙋнърії (Binde = ori Theilungszeichen) — саꙋ =

Ънсъ ла ꙟнтъмпларіа ачіаст'а, ачееа требꙋе съ съ ia тот' д'аꙋна ꙟн сеамъ, ка съ нꙋ съ ꙋнеаскъ вр'о літеръ, че съ ар' цінеа де сіллабеле пърції ꙟнтъіа, кꙋ сіллабеле пърції ачеіа, кꙋ каре съ ꙟнчепе рꙟндꙋл' ꙋрмътор', саꙋ де ꙟмпотрівъ; къ атꙋнчі є грешалъ, дꙋпъ кꙋм съ поате ведеа дін: ꙟ-мелꙋ, ꙟме-лꙋ, ꙋ-рмътор', ꙋр-мътор' шчл. Спре євітаці'а ꙋнор' грешелі, ка ачестеа, не поате шеркі маі ꙟнтъіꙋ ꙋрмътоареа регꙋлъ џенералъ де ꙟмпърціреа сіллабелор' ꙋнеі зічері:

Аша

Ꙗша ꙟмпърцеще сіллабеле ꙋней зічері ла скріе', прекꙋм ле ꙟмпързцещі, кѫнд ле пронꙋнцій.

Дін ачеастъ регꙋлъ џенералъ съ маї наскꙋ алте регꙋлї партікꙋларе, кꙋм:

1) Ꙗфлѫндꙋ-се о консꙋнантъ ꙟнтре доъ вокале, требꙋе съ съ ꙋнеаскъ єа кꙋ вокал'а чеа дін ꙋрмъ, кꙋм: Б-ві-теа-зъ пе копі'і чеї рвї; Mei-de die bö-sen Bu-ben.

2) Кѫнд' стаꙋ доъ орї маї мꙋлте консꙋнанте недеспърціблe (недеспърцелніче саꙋ каре нꙋ съ пот' деспърці) ꙟнтре доъ вокале; атꙋнчї консꙋнантеле ачестеа съ ꙗꙋ ла вокал'а чеа дін ꙋрмъ, кꙋм: та-блъ, о-блꙋ, а-спріме; A-gram, Men-schen, trö-sten.

Консꙋнанте недеспърціблe сѫнт' ла Ромѫні ші Немці маї кꙋ сеамъ ꙋрмътоареле: бл, бр, вл, вр, гл, гр, др. кл, кр, пл, пр, ск, ск, сп, ст, сф, фл, сдр, скр, спр, стр шчл.; ch, gr, pf, ph, sch, sp, ß, st, th ꝛc.

3) Консꙋнантеле челе деспърціблe (каре съ пот' деспърці) афлѫндꙋ-се ꙟнтре доъ вокале, съ деспартꙋ, кꙋм: мер-џе, прꙋн-чі-е, блѫн-де-це; Städ-te, Erb-se, künf-tig ꝛc.

4) Тоатъ консꙋнант'а ꙟмбінатъ съ деспарте, лꙋѫндꙋ-се ꙋна кꙋ вокал'а де ꙟнтѫїꙋ, ші

алт'а кꙋ чѣа дін ꙋрмъ, кꙋм: Ан-на, Ті-ран-ніе, Грам-матікъ; fal-len, has-sen ꝛc.

5) Зічеріле стреіне съ ꙟмпарт' ꙟн сіллабе, дꙋпъ кꙋм ле пронꙋнціе Ромꙟніі ші Немціі, кꙋм: Е-ван-џе-лі-е, E-van-ge-li-um; їар нꙋ: Ев-ан-џе-лі-е ка ла Гречі, кꙋм: Εὐ-αγ-γέ-λι-ου.

6) Зічеріле компꙋсе съ деспарт', дꙋпъ кꙋм с'аꙋ ші компꙋс', кꙋм: ал-леџере, дес-кръкаре, рес-пръті́ре; Schreib-art, Sand-uhr ꝛc.

7) Кꙟнд' сꙟнт' доъ вокале ꙋна дꙋпъ алт'а, ші нꙋ фак' діфтонг', съ деспарт', кꙋм: А-а-рон', а-ꙋ-де; їар' де фак' діфтонг' нꙋ съ деспарт', кꙟчі атꙋнчі амꙟндоъ фак' о сіллабъ, кꙋм: оа-мені, їа-ръ; Freun-de, Fein-de, Ei-le ꝛc.

Континꙋаціе нꙋмаї пентрꙋ лімб'а немцаскъ.

а) Сіллабеле ініціале (die Vorsylben) сꙟнт' ꙟн зічеріле челе дерівате нꙋмаї еле де сіне'ші сіллабе, кꙋм: ab-ändern, an-eifern, ent-ehren, zer-fließen ꝛc., прекꙋм ші be-unru-higen, ver-ursachen. Їар' зічеріле челе де-

дꙋсе

дѹсе кѹ сіллаб'а иніціалъ emp, кѹм: em=pfinden, em=pfehlen, em=pfangen ꝛc. кончед пе p ла сіллаб'а ѹрмътоаре.

б) Сіллабеле фінале die Nachsylben), каре сѫ ꙟчеп' кѹ о консѹнантъ, нѹмаї пріімеск' нічї о консѹнантъ алтъ ла сіне'шї, кѹм: brauch=bar, sterb=lich, Jüng=ling ꝛc.

в) Сіллабеле фінале, чі сѫ ꙟчеп' кѹ о бокалъ, прекѹм: isch, ei, in ші ig тот' деаѹна пріімеск' консѹнант'а, де каре сѫ пречед, кѹм: gebiete=risch, Lände=lei, Kaise=rin, ade=lig ꝛc.

г) Літеріле r ші t, каре ꙟтречед' ѹне-орї ꙟн ніще зічерї компѹсе нѹмаї пентрѹ еѹфоніе, тотд'аѹна сѫ ѹнеск' кѹ сіллаб'а прецедентъ, кѹм: dar=auf, dar=an, war=um, meinet=halben, deinet=wegen ꝛc.

Кап' V.

ПЕНТРѸ СЕМНЕЛЕ ЗІЧЕРІЛОР' САѸ ПРОСОДІЕ.

Семнеле, че сѫ ꙟтребѹінцеазъ спре десъвършіреа сімболѹрілор' зічерілорѹ сѫнт': (') Апострофѹл' (das Wegwerfungszeichen), (˘) Семнѹл' де скѹртаре (das Verkürzungszei=

chen),

chen, (..) Трема, (- саꙋ ▪) Трѣсꙋр'а де ꙋніре (das Bindezeichen, ( ) Парентесꙋл' (das Einschlußzeichen), ші (,, ") Семнꙋл' де адꙋчере (das Aufführungszeichen), (— саꙋ .... саꙋ ---- саꙋ ====) Семнꙋл' де гѫндіре саꙋ Паꙋса (der Gedankenstrich саꙋ die Pause.)

1) Дакъ сѫ ва лепъда вр'ꙋна дін вокалеле: е, ꙋ, а, ъ; саꙋ е, і пентрꙋ еꙋфоніе, атꙋнчі ꙟн локꙋл' лепъдатеі вокале сѫ пꙋне де асꙋпр'а апострофꙋл', каре ла Немці нꙋ нꙋмаі ла міжлок' чі ші да тірмін' сѫ поате ꙟнтѫмпла, іар ла Ромѫні ші ла ꙟнчепꙋт' ші ла тірмін', кꙋм: Дентрꙋчестеа тоате нꙋмаі Грамматік'а ꙟнвъц' маі кꙋ пофтъ. — 'Мі аꙋ спꙋс' міе 'Професорꙋл' че феі' еші. — Сѫнце 'мі чере, сѫнче'мі стрігъ, сѫнце ꙋреа а сѫ върса. (Оресѫ'). Ich sterbe und lass' euch meinen Segen! — Wie groß ist des Allmächt'gen Güte.

Апострофꙋл сѫ маі ꙟнтребꙋінціазъ:

Ла Ромѫні	Ла Немці.
Ші ꙟн ꙋрм'а Сꙋбстантівелор', Аджектівелор', Вербꙋрілор' ші Партічіпіꙋрілорꙋ ш. а. ꙟн лок'	Ꙟнкъ ші ꙟн ценітівꙋл' ꙋнор' Нꙋме проприї, кꙋм: Cicero's Briefe.

лок' де ꙋ мꙋт', кꙋм:
ꙟн лок' де омꙋ, ом';
ꙟн лок' де бꙋнꙋ, бꙋн';
ꙟн лок' де рогꙋ, рог'
ш. ч. л.

2) Семнꙋл' де скꙋртаре съ пꙋне ла Ромѫнї тот' деаꙋна асꙋпр'а лꙋї і ші ꙋ, кѫнд' съ пронꙋнціе де жꙋмѫтате, аꙋ кѫнд' есте мꙋт', кꙋм: мерџї, фачї, боꙋ, омꙋ ш. ч. л.; іар' ла Немції съ ꙟнтребꙋінцеазъ нꙋмаї ꙟн Поесіе, ші кіп', атꙋнчї кѫнд' вреа нещіне съ аріте сіллабеле челе скꙋрте.

Пꙋтем' ноі Ромѫніі съ маі ꙟнтребꙋінцѫмꙋ семнꙋл' де скꙋртаре ші асꙋпр'а лꙋї е, кѫнд' ар, требꙋі съ се лепеде ꙟн апостроф' ші пронꙋнці'а нꙋ'л' ласъ, кꙋм: теадꙋче ші нꙋ: т'адꙋче.

3) Трем'а саꙋ доъ пꙋнтꙋрі ꙟн лініе хорізонталъ съ ꙟнтребꙋінцеазъ тот' деаꙋна де асꙋпр'а ꙋнꙋї діфтонг', ка съ нꙋ съ четеаскъ де о датъ, кꙋм: фіе, фіꙋле шчл. Семнꙋл' ачест'а нꙋ щіꙋ съ окꙋре ꙟн лімб'а немцеаскъ.

4) Семнꙋл' де ꙋніре саꙋ тръсꙋр'а де ꙋніре съ ꙟнтребꙋінцеазъ нꙋ нꙋмаї ла термінаці'а рѫндꙋлꙋї, кѫнд' нꙋ ва фі вр'о зічере ꙟн-

треа-

треагъ скрісъ, чі ші ꙟн ȣрмътоареле касȣрї ꙟнкъ, кȣм:

I. Ла Ромѫнї.

Семнȣл' де ȣніре съ маї ꙟнтребȣінцеазъ ла Ромѫнї:

а) Ꙟнтре зічеріле компȣсе де доъ Сȣбстантіве орї де доъ Аджектіве, кȣм: міазъ-зі; Грамматікъ романо-немцеаскъ;

б) Ла Вербȣріле челе пасіве, ка съ съ деосібеаскъ де челе речіпроче, кȣм; съ веде, съ кȣцетъ шчл.

в) Ла Сȣперлатівеле кȣ преа, кȣм: Преаонорате Домнȣле!

II. Ла Немцї.

Семнȣл' де ȣніре съ маї пȣне ла Немцї ꙟнкъ:

а) Ла зічеріле, че сѫнт' компȣсе де треї орї маї мȣлте ворбе кіар' немцешї, дін каре челе доъ дін ȣрмъ, контрасе ꙟнтр'о зічере, съ деспарт' де челе пречедінте прін семнȣл' де ȣніре, кȣм: Reichs=Postmeister, Ober=Hofmarschall, Wachholder=Brannt ein.

Ꙟнсемнаре.

Компȣнерї мічї де аст' фел' нȣ сȣфере нічї о деспърцірe, прекȣм ші зічеріле, че сѫнт' компȣ-

пȣ-

пꙋсе нꙋмаї де доѫ ворбе кꙋрате немцещї п. п. Oberaufseher, Obereinnehmer, Rech=nungsrath, Feldherr, Postmeister, Sanduhr.

б) Ла компꙋнеріле де доѫ зічерї, дін каре орї амѫндоѫ сѫнт стреіне, орї де нꙋ, нꙋмаї ꙋна, ші чеа-лалтѫ е немцеаскѫ, кꙋм: Justiz=Collegium, Real=Akademie, Oecono=mie=Inspector, Consistorial=Rath, Tausch=Contrakt, Trivial=Schule. Компꙋнерї де асѣ'фел, че сѫнт' де обще кꙋноскꙋте, н'аꙋ ліпсѫ де трѣсꙋр'а ꙋнірії; п. п. Normalschule, Privatlehrer.

в) Ла компꙋнеріле, дін каре ꙋн' Сꙋбстантів' е Нꙋме комꙋн', іар чеалалт проприꙋ, кꙋм: Ober=Italien, Wiener=Neustadt, Ost=Galizien. Ѫнсѫ компꙋнеріле: hochdeutsch, oberdeutsch oberſächsisch, Oberösterreich ші Niederösterreich рѣмѫн' недеспѫрціте.

г) Ла компꙋнеріле, каре аратѫ маї мꙋлте вреднічії але ꙋнеї Персоане, саꙋ церї але ꙋнꙋї Домн'; п. п. Fürst=Bischof, Sachsen=Coburg, ungarisch=siebenbürgische Hofkanzellei.

д) Ла компꙋнеріле ачелеа, але кѫрор'а зічерї компосітіве ші адевѫрат' немцещї, дакѫ нꙋ с'ар деспреꙋна прін семнꙋл' де ꙋніре преа-ꙋшор' ар' пꙋтеа кадеа недеслꙋшіре орї про-

проннȣнціаре грешіт а тонȣлȣй челȣй адевърат, кȣм: Berg=Erle (нȣ: Bergerle), Erd=Rücken (нȣ: erdrücken), Erb=Lasser (нȣ: Erblasser.

е) Ла Компȣнеріле ачелеа, каре кȣпрінд' треі консȣнанте де ȣн' фел' ȣна дȣпъ алт'а, кȣм: Bett=Tuch, Brenn=Kessel, Stall=Laterne, Stamm=Mutter, Pfarr=Register, Schiff=Fahrt ꝛc.

ж) Дакъ ȣрмеазъ маі мȣлте компȣнері, че аȣ тот' ачеа зічере де фȣндамент', ші кіп' аша, къ зічереа фȣндаменталъ съ ласъ нȣмаі компȣнерії дін ȣрмъ, іар' челор' пречеденте нȣ, чі ꙟн аскȣ'й съ пȣне семнȣл' де ȣніре, каре аратъ, къ ачеле компȣнері пречеденте аȣ тот' ачеа зічере фȣндаменталъ, каре аре ші компȣнереа чеа дін ȣрмъ, кȣм: Schreib= und Zeichenmeister (ꙟн лок' де: Schreibmeister und Zeichenmeister), аша ші: Körper= und Geisteskräfte, Hals=, Kopf=, Zahn= und Rückenschmerzen.

5) Семнȣл де адȣчере съ ꙟнтребȣінцеазъ, кънд' ꙟн скрісоареа ноастръ адȣчем' ворбеле кȣіва. Семнȣл' ачест'а съ обічнȣеще а съ пȣне орі нȣ маі ла ꙟнчепȣтȣл' ші ȣрм'а ворбелор' адȣсе, орі ші ла ꙟнчепȣтȣл' фіеще

къ-

кърꙋї рѫнд', кꙋм: „Їꙋбіці-въ ꙟнтре воі, авецї пачѣ ші драгостѣ мѣ, дакъ врецї съ фіцї ꙟнвъцъчеї ші фрацеї меї." — Ꙟнцелептꙋл' Пітагор'а зіче: — „Прекꙋм' сарчін'а асінꙋлꙋї „есте доблѫндъ алтꙋіа, ꙗр лꙋі'шї „пагꙋбъ, аша ші богъції'а скꙋмпꙋ- „лꙋї съ ꙟнтоарче ꙟн доблѫнда ал- „тꙋіа, ꙗр' дѫнсꙋлꙋї ꙟн пагꙋбъ." — „Morgen, morgen, nur nicht heute! „sprechen alle faulen Leute." — Ꙟн' скрії-тор' векіꙋ, анꙋме Плініꙋ, зіче деспре оамені. „Alle Thiere einer Gattung leben unter „sich friedlich. Der Löwe kämpft nicht ge- „gen Löwen, die Schlangen nicht gegen „Schlangen; selbst Seeungeheuer wüthen „nur gegen fremde Geschlechter: aber dem „Menschen widerfährt sein meistes Unglück „durch Menschen."

6) Ꙟн Парентес' съ ꙟнкід' оаре-каре зічері орї пропосіції, каре фак' маї лꙋмінатъ вр'о зічере алтъ орї пропосіціе, дар' каре ар' пꙋтѣ съ ліпсѣскъ, кꙋм: Верꙋбꙋл': а репеці (а репетꙋалꙋї, а ре'петі) есте компꙋс' дін Препосіціа композітівъ ре re) ші а пеці (repetere, че ꙟнсем-

нѣа-

неаѫъ ачкер п. п. о берсѹръ де со-
цїе (Ovid virginem netier juvenes). —
Чіне ѹреще віртѹтеа, (кѹ тоате
къ спре непорочіре сънт' мѹлцї,
ачел'а нѹ есте вредnік' де віацъ.
— Die Sprachlehre (Grammatik) gibt uns
Anleitung, eine Sprache richtig zu sprechen
und zu schreiben. — Die Zeit der Jugend
(es ist ja die schönste im menschlichen Le=
ben) geht schnell vorüber.

7) Паѹс'а съ ѫнтребѹінцеаѫъ:

а) Кънд' се екsмітъ вр'о зічере, каре нѹ
веа омѹл' съ о скріе ші каре четіторѹл' о
поате афла, кѹм: Ам' къѹтат' пъ — ші
ші нѹ'л' ам' афлат'. Herr — ist mit mir
gleicher Meinung.

б) Дѹпъ саѹ ѫн о пропосіціе орї фрас',
кънд' е де ліпсъ, ка четіторѹл' съ жѹдече
десепре оаре-че, кѹм: Бѹ тоатъ сперан-
ц'а меа спре ачееа ам' пѹс'о — 'ші!
ѩтъ, акѹм' трекѹ. Ich habe Ihren
Franz auch gefragt, wozu er eigentlich Nei=
gung habe, und er gestand mir, sein ein=
ziger Wunsch wäre — der Soldatenstand.

в) Кънд' ѩ ѹн лѹкрѹ де о датъ фъръ
весте алтъ ѫндріптаре, кѹм: Окоате са-

бі'а дін теакъ, ꙟї прівеще върфѹл' ші аскѹцішѹл, ші — о багъ ꙗръші ꙟнчет' ꙟнапоі. Er reißt den Degen aus der Scheide, besieht die Spitze und die Schneide, und — steckt ihn langsam wieder ein.

г) Кꙟнд' авем' съ маї ворбім' чева, ꙟнсъ д'о датъ фачем' рѹмпері, кѹм: Еѹ ам' мѹлці амічї, каре — тотѹшї нѹ вреаѹ съ ворбеск' де дꙟншії. Ich habe viele Freunde — doch ich mag davon nicht sprechen.

д) Ꙟнтр'о репезічѹне а інімії, кѹм: Мерџї — Ремꙟї — Ба мерџї — О черѹле, ꙟн каре старе ме афлѹ! — Gehen Sie — Bleiben Sie — Nein, gehen Sie — Himmel, in welchem Zustande befinde ich mich!

Кап' VI

Пентрѹ пѹнтѹаціе.

Пѹнтѹаці'а є мещешѹгѹл' де а аръта, кꙟнд' скріем', прін семне пріїміте, че фел' требѹе съ стъм', кꙟнд' ворбім' саѹ чітім'.

Се-

Семнеле челе пріімите прін ꙟнвоіре але пꙋн-ꙋатціі сѫнт: (,) віргꙋл'а саꙋ ком'а (der Bei-strich), (;) пꙋнтꙋл' кꙋ віргꙋл'а саꙋ семіколон' (der Strichpunkt , (:) доѫ пꙋнтꙋрі саꙋ колон (der Doppelpunkt), (.) пꙋнтꙋл' (der Schlnßpunct), ла каре сѫ маі адаогѫ ші семнꙋл' де мірааре (das Ausrufnngszeichen) (!) ші де ꙟнтребаре (das Fragezeichen) (?).

1) Віргꙋл'а аратѫ о ꙟнчетаре, кѫт сѫ поате маі мікѫ ші сѫ ꙟнтребꙋінцеазѫ:

a) Ꙟнтре сꙋбжете, презісе ші компаініре че сѫнт' де ꙋн' фел' він' ꙋна дꙋпѫ алт'а, ші сѫнт' тот' ꙟнтр'о пропосіціе, кꙋм: Дꙋхꙋл', мінтеа, гѫндꙋл, кꙋџетꙋл', ініма, доріреа, тоате сѫнт непотрівіте кꙋ пꙋртареа чеа дін афаре ꙟнтр'ꙋн' іпокріт'. Ꙋнде недрептатеа есте о вреднічіе, аколо дрептꙋл' таче, рабдѫ, сꙋфере, сꙋспінѫ, ші кѫꙋтѫтꙋр'а лꙋі чеа лѫкрѫматѫ нꙋмаі кѫтрѫ чер сѫ ꙟндрептеазѫ кꙋ ꙟндреснеалѫ. Дрептатеа есте лесне ꙟнцелегѫтоаре, неміствітѫ, непѫртінітоаре ші плінѫ де респлѫтірі. Ка ꙋн' Бѫркат' де лꙋме требꙋе сѫ аібі лім-

ба

к'а де кȣрціі ꙟн пȣтереа та, ꙗр ка ȣн' літерат' ал' патріі тале треꙁȣе съ те поці єкспріма ꙟн лімб'а маічіі тале ȣшор', плъкȣт', рігȣлат' ші фортȣнат' кȣ норрок'). (Геллерт.) — Der Schwan, die Ente, die Gans sind Schwimmvögel. Der Mensch wird geboren, wünscht, hoffet, fürchtet nnd stirbt. Das Buch ist lehrreich, unterhaltend, vortrefflich. Als ein Mann für die Welt, mußt du die Sprache des Hofes in deiner Gewalt haben, und als ein Gelehrter für dein Vaterland mußt dn dich in deiner Muttersprache leicht, augenehm, regelmäßig nnd glücklich ausdrücken können. (C. F. Gellert.)

Ꙟнсємнаре.

Кѫнд' ачесте пърці де пропосіціє сѫнт' нȣмаі доъ саȣ ші маі мȣлте, ші съ ꙟмпреȣнъ саȣ деспърцеск' прін вр'ȣнȣл' дін Конжȣгатівеле: ші, саȣ, аȣ, орі; nnd, oder; атȣнчі нȣ маі є де ліпсъ віргȣл'а; п. п. Сънѫтатеа ші ꙟнвъцътȣр'а сѫнт' дарȣріле челе маі бȣне але омȣлȣі. Драгостеа, дрептатеа, адевърȣл' ші ꙟнцелепчȣнеа пȣн' пе ом' ꙟн стареа чеа ферічітъ. — Mein Bruder oder

meine

meine Schwester wird kommen. Die Häuser, Scheunen und Ställe sind abgebrannt.

б) Ѳе ꙟтребȣінцꙗзъ ꙟтре маї мȣлте пропосіцiї де ȣн' фел', че він' ȣна дȣпъ ал-т'а, кȣм: Чінстеще пре Дȣмнезеȣ, сȣппȣне-ті леџілорȣ, іȣбеще пе апроапеле, ші німік' нȣ фаче, фъръ а нȣ 'ї къȣта сфѫршітȣл'. — Willst du Gott dienen, erweise allen Menschen Gutes, stoße Niemand durch Unfreundlichkeit von dir, komme dem Verzagten mit Güte entgegen, reiche dem Feinde die Hand zur Versöhnung, kränke Niemand, thue Niemand Unrecht, tröste den Betrübten und spende dem Hilfsbedürftigen milde Gaben.

в) Пропосіцііле ꙟнчеденте ші зічеріле апȣсе, саȣ каре фак' аппосіціе (адъогаре, съ пȣн' тот' деаȣна ꙟнтре доъ вірrȣле, кȣм: Патіміле каре сѫнт' боале але сȣфлетȣлȣї, нȣ вінȣ, де кѫт' дін ꙟмпротівіреа ноастръ асȣпр'а жȣдекъції. — !Фрате тъȣ, скȣмпȣл' меȣ амік' нȣ вреа съ віе. — Ich komme, wenn es irgend möglich ist, morgen zu dir. Die Rose, der Schmuck der Gärten, blühet im Sommer.

г) Ѳъ деспарт' асемінеа прін о віргꙋлъ ші тоате зічеріле, каре сѫнт' ѫн апостроф' саꙋ ѫн кемаре, де вор' фі ла ѫнчепꙋтꙋл' фрасꙋлꙋї; іар' де вор' фі ла міжлок', съ пꙋн' ѫнтре доъ віргꙋле; п. п. Флорї а кѫмпілор' подоабъ ——— ші іар: аскꙋлтацї, нороаделорꙋ, дрептъціле воастре. — Mein Sohn, lebe immer so, daß du des größten Glückes, das die Erde zu gewähren vermag, würdig seyest. — Fürchten Sie nichts, mein Freund, es kann noch alles gut werden.

Ѫнсемнаре.

Дꙋпъ зічеріле, че сѫнт' ѫн апостроф' съ обічнꙋеще фоарте таре а съ пꙋне ші семнꙋл' де мірare, ші ѫнкъ ѫн епістоле тот' деаꙋна, кꙋм: Преа-сінчере Амічеǃ — Преа-онорате Домнꙋле! — Фіꙋле! де воешї съ ажꙋнџї ꙋн' че ѫн лꙋме, требꙋе съ ѫнвецї. — ? Адеверат' е, Бꙋтідем! ѫнтребъ Ѳократ', къ тꙋ аї адꙋнатъ о мꙋлціме де кърцї де бърбацї вестіцї. — Wohlgeborner Herr! — Gnädiger Herr! — Mein Sohn! ich höre dich nicht gern so sprechen. (Jakob Glatz) — Uebrigens laß dich, mein Sohn! bei deinem Umgange mit Anderen immerfort von dem Geiste der Vorsicht, des Wohlwollens, der

Bil=

Billigkeit und Schonung, der Wahrhaftigkeit und Redlichkeit leiten. (Jakob Glatz.)

в) Ꙟнтре протасꙇ' шї аподосꙋ, дакъ нꙋ сꙟнтꙿ лꙋнџї, прекꙋм шї ꙟнаїнте де: къ, кꙟнд', пентрꙋ къ, фїїнд' къ, де кꙟт', чї прекꙋм шчл. — daß, als, sondern, weil, wenn, denn ꝛc.; п. п. Дакъ воещї, ꙟмї поцї ажꙋта. — Ꙗстъꙁї нꙋ ме воїꙋ дꙋче ла театрꙋ, чї воїꙋ рꙋмꙟнеа акасъ. — Weil Gott höchst wahrhaftig ist, so wird er seine Verheißungen erfüllen. — Er gestand mir, daß er sich geirret habe.

г) Партїчїпїꙋріле рꙋмꙟнещї шї Їнфїнїтївꙋріле немцещї маї кꙋ сеамъ, кꙟнд' сꙟнт' превъꙁꙋте кꙋ компліні́рї, съ деспарт' кꙋ тоате компліні́ріле сале асемінеа прін віргꙋлъ, кꙋм: Ꙋн' ꙟнцелептꙋ, ꙟнтребат' де оаре чїне, че есте маї греꙋ, аꙋ респꙋнсꙋ: а се кꙋноаще не сїне'шї. — Мергꙟнд' ла шкоалъ, ам' аꙋꙁїт' пе ꙋн' ом', ворбїндꙋ астеа де тїне. Der Herr — bittet mich, ihn an Sie zu empfehlen.

2) Ком'а пꙋнтꙋатъ саꙋ семіколон' аратъ о ꙟнчетаре маї маре, шї съ ꙟнтребꙋінцеаꙁъ:

а)

а) Ѧнтре ȣн' протас' ші аподос', дакъ вор' фі маї лȣнџї, ші дакъ нічї де протас' нічї де аподос' нȣ съ вор' ціне маї мȣлте пропосіції, деспърціте прін комъ пȣнтȣасъ, кȣм: Кѫнд' зъреск' соареле чел фрȣмос' лȣн'а чеа деліціоасъ, стелеле челе помпоасе, орї мѫкар'че алтъ фрȣмсеце ѫн лȣме; кȣ мірареъ кȣџет' ла ачел'а, кареле аȣ фъкȣт тоате ачестеа. — Wenn ich die schöne Sonne, den herrlichen Mond, die prächtigen Sterne, oder was sonst Schönes in der Welt ist, erblicke; so denke ich mit Bewunderung an den, der dieses alles gemacht hat.

б) Ѧнтре пропосіції прінчіпале ші постіре маї лȣнџȣце пȣціне л', ѫнтречедінд' врȣнȣл' пін Конжȣгатівеле: ѫнсъ, дар', кȣ тоате ачестеа, кȣ тоате къ, къчї пентрȣ къ, фіінд' къ шчл. — aber, allein also, denn, daher, doch, dennoch, dagegen, hingegen, nur, so, viel mehr, viel weniger, sondern, indessen 2c. Чеї векї зічеа, къ тоатъ машін'а черȣлȣї съ ѫнвѫртеще ѫмпрежȣрȣл' пъмѫнтȣлȣї; ѫнсъ дескоперіріле челор' ноï аратъ,

къ пъмѫнтꙋл' нꙋ есте, де кѫт' ꙋн' планет'. — Alles Gute, was wir hier auf dieser Erde genießen, haben wir von dem Herrn; daher sollen wir uns dessen täglich erinnern, und ihm dafür danken.

в) Кѫнд' ꙋрмеазъ маї мꙋлте пропосіцiї тот' деспре ꙋн' лꙋкрꙋ, саꙋ ѫмпреꙋнате кꙋ врꙋн' Конжꙋгатів', кꙋм: Ромѫнiї, ѫн старea де акꙋм', де нꙋ вор' контрiбꙋi ла олалтъ чева бані спре бінеле де обще; де нꙋ вор' черчета школіле маї кꙋ деадінсꙋл'; де нꙋ сор' дедіка нꙋ нꙋмаї економі'ї, чі ші алтор' рамꙋрї де індꙋстріе; де нꙋ вор' іꙋбі лімба ші наці'а са; ші де нꙋ'шї ор' арътa драгостеа кътръ дꙋлчеа са патріе прін шербірї (слꙋжбе) ші жертфірї: нічї о датъ нꙋ вор' фі дѫншiї о націе респектатъ. — Wer fleißig ist, der will arbeiten; wer Kräfte hat, der kann arbeiten; wer sich nähren will, der muß arbeiten; wer arbeiten kann, der soll arbeiten.

г) Кѫнд' маї мꙋлте пърцї але ꙋнеї пропосіцiї вор' фі сꙋбѫмпърціте прін віргꙋле, атꙋнчї пропосіціїле съ деспарт' прін пꙋнтꙋ

ші

ші віргꙋлъ, кꙋм: Спаніꙗ съ мерџінеще кътръ рѣсъріт' кꙋ мареа Медітеранъ; кътръ міазъ-зі тотꙋ кꙋ дѫнса ші кꙋ маре Атлантікъ, каре съ ѫмпреꙋнъ ла ꙍлалтъ прін фретꙋл'(ѫнгꙋстіме де маре) де Џібралтар'; кътръ окас' кꙋ Портꙋгаліꙗ ші мареа Атлантікъ; ші кътръ міазъноапте кꙋ мареа Біскаікъ ші Францꙗ. — Der österreichische Staat grenzt gegen Osten an Rußland und die Türkei; gegen Süden an dieselbe, das adriatische Meer und den Po, welcher ihn von dem Kirchenstaate, Modena, Parma und dem Sardinischen Staate trennt; gegen Westen an den letzteren, die Schweiz, Liechtenstein und Baiern; gegen Norden an Sachsen, Preußen, den Freistaat Krakau und Polen.

3) Доъ пꙋнтꙋрї, каре стаꙋ ѫн лініе перпендікꙋларъ, саꙋ колон' аратъ о ѫнчетаре ші маї маре, ші съ ѫнтребꙋінцеазъ:

а) Ѫнтре протас' ші ападос', дакъ ачестеа съ алкътꙋескꙋ дін маї мꙋлте пропосіцїї, деспърціте прін комъ пꙋнтꙋатъ, кꙋм: Ромѫнії, ѫн старea де акꙋм, де нꙋ вор' контрібꙋі ла ꙍлалтъ чева банї

спре

спре вінеле де обще; де нȣ ворȣ черчета шчл. (Уіте-те маї ꙟнаінте, ȣнде с'аȣ маї адȣс'одатъ ексемплȣ ачеста). Wenn der Mensch mehr seiner Vernunft. als seinen sinnlichen Neigungen und Trieben folgt; wenn er seine thierischen Begierden beherrscht und sich dadurch anszuzeichnen sucht, daß er nur das Gute will und thut: so gibt dieses ihm eine innere Würde, welche Hochachtung gebiethet, und das Schönste und Herrlichste ist, was er besitzen kann.

б) Кѫнд' адȣчем' ꙟнаінте ворбеле ноастре саȣ але алтȣіа немȣтате, пре ꙟнщііінцѫнд' ачеастъ адȣчере апріатȣ; п. п. Їсȣс зіче: Фіцї мілостівиї, прекȣм є ші татъл' вострȣ мілостів'. — Еȣ ꙟї респȣнсеїȣ: Пȣцінікъ сперанцъ маї ам' де редобѫндіреа сънѫтъціїї мелє. — Christus sagte: Seyd barmherzig, wie auch euer Vater barmherzig ist. — Ich antwortete ihm: Hoffen Sie nichts von mir. Дар' дакъ съ фаче ꙟнщііінцареа, дȣпъ че съ вор' адȣче ȣна саȣ маї мȣлте зічері, атȣнчї съ пȣне нȣмаї віргȣла ші ꙟнаінте ші дȣпъ ꙟнщііінцаре; п. п. Ба, зіче дѫнсȣл', аст'а

н'аш' фі кѹцітат'. — Nein, sagte er, das hätte ich nicht gedacht.

в) Ꙟнаінте де о нѹмераціе а маї мѹлтор' лѹкрѹрї, прекѹм ші кѫнд' адѹчим' вре ѹн' ексемплѹ, саѹ арѫтѫм' вр'ѹн' кѹвѫнт' вреднік' де ꙟнсемнаре орї тітѹлѫ а вр'ѹнеї кѫрцї; п. п. Монархііле Еѹропії сѫнт: а Аѹстрі'і, а Рѹсі'і ші а Тѹрчі'і. — Дѫнсѹл' сѫ негѹцѫтореще кѹ деосебіте мѫрфѹрї, прекѹм: кѹ постав', катон шчл. — Копіілор', фіцї лѹкрѫторї ші модераці (стѫмпѫрацї), ші кредеці'мї: Немодеранц'а (нестѫмпѫрареа) ші оціѹл' дѫрапѫнѫ пѫ омѹлѹ ꙟн маї марї віціѹрї, ші ꙟн ѹрмѫ ꙟн отрікѫчѹне. — ? Чітіт' аї картеа: Іѹліе де Кларенаѹ. Deutschland hat fünf Hauptflüsse; die Donau, den Rhein, die Elbe, die Oder, die Weser. — Er handelt mit verschiedenen Waaren, als: mit Tuch, Cattun rc. — Kinder, seyd arbeitsam und mäßig, und glaubet mir: Unmäßigkeit und Müßiggang stürzen den Menschen in noch mehrere Laster, und endlich ins Verderben.

ben. — Hast du das Buch schon gelesen: Campens Theophron?

4) Пȣнтȣл' ꙟн ȣрмъ аратъ о ꙟнчетаре де тот' кȣ о слобозіре де глас', кѫнд' съ пронȣнціїе зічеріле челе дін ȣрмъ. Пȣнтȣл' съ ꙟнтребȣінцеазъ дȣпъ пропосіції ші фрасȣрї, спре але кърор'а десъвѫршітъ ꙟнцелецере нȣ съ маї чере німік'. Ексемпларї поці афла дестȣле орї ꙟн че карте.

Ѫнсемнърї.

I. Пȣнтȣл' съ поате пȣне ші ꙟнаінте де ші саȣ und, дакъ аратъ ємфас' орї тречере, кȣм: Аст' фел' те паціенцъ, іȣбіре ші лȣптъ арътъ. ?Ші че фȣ ꙟн ȣрмъ плата лȣї. — So duldete, liebte und kämpfte. Und was war endlich sein Lohn?

II. Пȣнтȣлȣ съ пȣне ші дȣпъ о зічере нȣмаї, прекȣм ла сȣпраскріпції (Ueberschriften), ші маї кȣ сеамъ ла респȣндерї; п. п. Прекȣвѫнтаре. — Етімолоціе. — Сінтакс'. — Капȣ ꙟнтѫїȣ. — Ѫнсемнаре. — ?Каре дін оамені є де тот' десъвѫршіт'. — Німенеа. — Vorrede. — Wortforschung. — Wortfügung. — Erstes Capitel. — Anmerkung. — Welcher Mensch ist ganz vollkommen? — Niemand.

III. Дȣпъ нȣмъралȣ, дакъ съ скріе кȣ чіфръ, кȣм: Ла 1. Іанȣаріе съ ꙟнчепе анȣл'

ноȣ

нoȣ. — Am 1. Januar fängt das neue Jahr an.

IIII. Ла зічеріле скȣртате, кȣм: С. Апост. Петрȣ (Сѫнтȣл' Апостол' Петрȣ); Hr. (Herr), Se. k. k. Maj. (Seine kaiserliche königliche Majestät).

5) Семнȣл' де ꙟтребаре съ ꙟтребȣінцеазъ ла аст' фел' де ꙟтребърї, дȣпъ каре, дакъ нȣ ȣрмеазъ томна респȣнс', съ поатъ мъкар' ȣрма. Ꙟтребареа съ обічнȣеще а съ фаче кȣ тон' іȣте ші крескътор'. Семнȣл' ачест'а ла пропосіції ші фрасȣрї съ ꙟтребȣінцеазъ ла Ромѫнї маї кȣ сеамъ томна ла ꙟчепȣт', ші пентрȣ ке поате ші орічіне, че поате о дать четі: іар ла Немцї тотȣ ла ȣрмъ, кȣм; ?Н'аї обсерватȣ (лȣат' де сеамъ) ꙟн лȣме, къ ȣнії кȣ авере маї пȣцінікъ, нȣ нȣмаї къ съ ажȣнг', кȣм съ каде, чі ꙟнкъ пȣн' ші де о латȣре чева, ші наці'а са ꙟнкъ о ажȣтъ спре ꙟнаінтаре; іар къ алтор'а де ꙟмпотрівъ нȣ лі сѫнт' дестȣле нічї венітȣрї марї спре а'шї ꙟндестȣла лȣксȣл'. — Kann derjenige Gott lieben, der seinen Nächsten nicht liebt?

де нꙋ ꙟтребъм' експресе, чі пропꙋнем ꙟнтребареа ꙟн тон' історік; атꙋнчї нꙋ съ ꙟнтребꙋінцеазъ семнꙋл' де ꙟнтребаре, кꙋм: Ꙟнтребат' фіінд Діоцен', че каꙋтъ зіоа кꙋ фелінарꙋл' (латерн'а), аꙋ респꙋнс': Оаменї. — Als Diogenes gefragt wurde, was er am hellen Tage mit der Laterne suche, antwortete er: Menschen.

6) Семнꙋлꙋ де мірарe съ ꙟнтребꙋінцеазъ, кꙟнд' не міръм', саꙋ ші ть-датъ тот' деаꙋна, кꙟнд' пронꙋнціем пропосіці'а саꙋ фрасꙋл' кꙋ тон' пꙋтернік'. Семнꙋлꙋ ачест'а ла Ромꙟнї съ пꙋне іар' маї кꙋ сеамъ ꙟнаінте, ка чел' де ꙟнтребаре; іар' ла Немцї тот' ла ꙋрмъ, кꙋм: !Съ тръіаскъ Ꙟмпъратꙋл'. — !Че маре е бꙋнътатеа Преа-пꙋтерніккꙋлꙋї. — !Арътаці лꙋмії ші прін фапте, къ іꙋбіреа кътръ патріе, аї кърії фії сꙟнтеці, ші реліці'а крещінеаскъ, аї кърії фії сꙟнтеці, ші реліці'а крещінеаскъ, аї кърії мъдꙋларї сꙟнтеці, въ інімеазъ тот' ꙟн ачел' градꙋ; стредꙋіці-въ а въ лъці нꙋ нꙋмаї нꙋмеле, чі ші крединц'а ші вітежі'а, ка стренепоцї аї вестіцілор'

ші

ші пꙋтерничілор' векї Романї *), пѫнѫ ꙟн чеа маї дꙋпѫ ꙋрмѫ рѣмѫшіцѫ а оменірії.

Дꙋпѫ Інтерjекції іар' сѫ ꙟнтребꙋінцеазѫ семнꙋл' де мірареѣ, кꙋм: ах! вај! ach! o weh! Дар' де сѫ лѫцеще сімцірѣа сꙋфлетꙋлꙋї престе тоатѫ пропосіці'а, атꙋнчї дꙋпѫ Інтерjекціе сѫ пꙋне нꙋмаї віргꙋлѫ, іар' семнꙋл' де мірареѣ сѫ ꙟнтребꙋінцеазѫ дꙋпѫ регꙋл'а маї сꙋс' спꙋсѫ, кꙋм: О, де аш' фі ꙟн лок' де о Прінчесѫ де дꙋкѫ о копілѫ а ꙋнꙋї пѫсторꙋ сѫрак', орї ꙟн лок' де о Контесѫ о чеpї шітоареѣ; че біне'мї ар' фі міе ачі. !Ах, міе тоате мі с'аꙋ лꙋатꙋ. — !Пѫнѫ че ші соареле, че є пентрꙋ тоцї, нꙋ маї ресаре пентрꙋ міне. (Ценовев'а ꙟн ꙟнкісоаре.)

O, daß ich statt einer herzoglichen Prinzessin ein armes Hirtenmädchen, oder statt einer Grä-

fin

---

*) С'аꙋ скос дін кꙋвѫнтареа цінꙋтѫ ꙟн Віенала а. 1824 кꙋ окасі'а сѫнцірії стеагꙋрілор' кѫтрѫ солдацїї Реџіментꙋлꙋї де педестріме, атꙋнчї Іосіф' Максіміліан' нꙋміт', Нро. 31, че констѫ маї кꙋ сеамѫ дін Ромѫні, фіінд' де фацѫ ші Країꙋл Баварі'ї, Пропріетарꙋл' ачестꙋї реџімент'.

fin eine Bettlerin wäre; wie wohl wäre mir da! Ach, mir ist Alles genommen, und ich habe gar nichts mehr! Sogar die Sonne, die für Alle ist, ist nun für mich nicht mehr!

Пропосіціїле ші фрасѹріле ачелеа, каре сѫ вєдъ а фі асеміnea ѹнеї ѫнтребѫрї, ші чіръ а сѫ пронѹнціа кѹ тонъ апѫсатъ ші пѹтернікъ, іар капѫтѫ семнѹлъ де мірaре, кѹм: !Че аї фѫкѹтъ. — !Кѫндъ те веї ѫндрепта тотѹші одатѫ. — Was hast du gethan! Wann wirst du doch endlich dich bessern!

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE